

Z obsahu magazínu

Amsterdam - Parkový cintorín

Príklad obnovy cintorína ako jedna z ciest zlepšenia stavu pohrebísk na Slovensku
str. 4 - 5

Slovo majú primátori

Ing. Vladimír Butko, primátor mesta Trnava, mesto má na cintorínoch voľné kapacity na päť rokov
str. 12 - 13

ÚVZ SR

O etike pohrebných služieb, edukácii pracovníkov, úprave legislatívy, hovoríme s odborníčkami ÚVZ SR
str. 14 - 15

KUBIK

Prvý súkromný výrobca rakiev pôsobí na trhu už vyše 20 rokov, na Slovak Funeral získal najvyššie ocenenia
str. 20 - 21

Holandská kvetinová burza

Denne sa predá až 20 miliónov kusov, ročne ňou prejde vyše 4 miliardy kvetov a rastlín s obratom 4 miliardy eur
str. 22 - 23

VIP cintorín Praha

S rozlohou 0,8 ha patrí medzi najmenšie cintoríny, odpočívajú na ňom tie najslávnejšie osobnosti ČR a SR
str. 26 - 27

Tajuplný cintorín v podzemí

Neprístupný a slávny, tajomný a ojedinelý, prvá časť reportáže z podzemia, Memoriál Chatama Sofera
str. 28 - 29

Nieuwe-Ooster v Amsterdame

Obnova parkového cintorína

V minulom čísle časopisu v sérii o záhradno-architektonickej tvorbe cintorínov sme spomínali prvý parkový cintorín Ohlsdorf v Hamburgu a jeho vplyv na tvorbu pohrebísk vo svete. V dnešnom čísle chceme upozorniť na ďalší významný parkový cintorín Die Nieuwe Ooster v Amsterdame, ktorý prešiel v rokoch 2003 – 2006 čiastočnou obnovou. Keďže v našich mestách sa nachádza mnoho starších pohrebísk, ktoré preplnené hrobmi a zovreté

v štruktúre mesta nemajú možnosť ďalšieho rozširovania, uvádzame práve tento príklad obnovy pohrebiska, ako jednu z ciest zlepšenia stavu pohrebísk.

Cintorín Die Nieuwe Ooster v Amsterdame je s plochou 33 hektárov a 28 000 hrobmi najväčším cintorínom v Holandsku a jeho národnou pamiatkou. Pohrebisko bolo založené Leonardom Springerom – otcom holandskej záhradnej architektúry v roku 1894, ktorý vypracoval návrh aj na jeho prvé rozšírenie v r. 1915. Ide o parkový typ pohrebiska s jasnou hierarchiou v usporiadaní hrobov, ktoré odráža spoločenské postavenie zosnulých. Druhé rozšírenie cintorína po roku 1928 nadväzovalo na základy Springerovej kompozície, ale celkový priestorový koncept bol nejasný a plocha pôsobila roztrieštená. Bolo to následkom dopytu po rôznych druhoch hrobov, ktoré boli zoradované náhodne.

V roku 2001 preto začal proces renovácie pohrebiska, ktorého súčasťou bolo vypísanie architektonickej súťaže v r. 2003 na návrh obnovy priestoru druhého rozšírenia, ktoré má slúžiť pre urnové hroby a kolumbárium. Architekti ateliéru Karres en Brands pri hľadaní konceptu, ktorý by symbolizoval dnešnú individualistickú spoločnosť, ktorá sa odráža aj v rôznych pohrebných rituáloch a prianiach miest posledného odpočinku, využili jednoduchosť princípu čiarových kódov. Do pásov usporiadaný priestor novej časti je teda v ostrom kontraste k historickej romantickej časti. Nové usporiadanie hrobov má však poskytnúť

nielen širšiu rôznorodosť miest na pochovávanie, ale aj vyjadrenie ich jednoty. Paralelné pásy určujú umiestnenie hrobu, ktoré je rovnaké bez nejakej privilegovanej pozície, pásy hrobov sa už ale navzájom líšia dizajnom (tráva, dlažba, voda, kamenné dosky, živé ploty, rady stromov a pod.). Pre každý pásik sú určené iné pravidlá výsadby a úprav hrobov, čo umožňuje veľkú možnosť výberu vzhľadu hrobu podľa osobných predstáv. Ponúkajú napríklad možnosť uloženia urny na podstavci a jej nainšcenovania ako plastiky, alebo urnového hrobu v háji z magnólií s podrastom papradí a brečtanu.

Dominantou celého priestoru je kolumbárium zvonka s výraznou zinkovou fasádou. Vysoké bukové živé ploty označujú hranice druhého výnimočného prvku – vodného kanála. Pochovávanie vo vodnej ploche kanála je možné vo vnútri zlatých nádob určených vždy pre 4 urny, ktoré akoby plávali na hladine. Rôznorodosť pásov teda poskytuje mnoho možností úprav hrobov, ale podmienkou v každom páse ostáva, že plocha hrobov môže zaberáť maximálne 50 % plochy. Okrem týchto urnových hrobov navrhli architekti aj ďalšie dve oddelenia cenovo menej náročných hrobiek, určených pre umiestnenie až 5 rakiev, ktoré sú kladené na seba. Hrobky sú zakryté betónovými doskami, ktoré sú spojené do pásu a vyhlbenia v doskách umožňujú integráciu náhrobného kameňa do povrchu dosky. Doba tlenia v jednotlivých hroboch bude iba 10 rokov. Pásy hrobov sú doplnené výsadbou živých plotov, okrasných tráv a spoločnými miestami pre kladenie kvetinových darov. Paralelne s tvorbou na jednotlivých plochách pohrebiska pracovali architekti aj na projekte pre celú historickú časť pohrebiska.

Vo vnútornom priestore kolumbária dominuje biela farba (Halajová, 2009)

Obnova tohto pohrebiska je príkladom obnovy staršieho pohrebiska, keď sa pristúpilo k obnove menej hodnotných hrobových polí, či už z hľadiska kompozičného alebo historického. V prípade nízkych priestorových kvalít hrobových polí je teda možné pristúpiť k moderným riešeniam, ktoré umožňujú uplatnenie nových spôsobov pochovávaní a nových druhov hrobov a ich väčšiu variabilitu. Pri tvorbe nových oddelení pohrebísk, alebo navrhovaní nových cintorínov je nutné hľadať také riešenia, ktoré budú vyhovovať dnešným individuálnym predstavám o mieste posledného odpočinku a poskytnú slobodu výberu spôsobu pochovávaní a úpravy hrobu. Na druhej strane však bude zachovaný jednotný dizajn hrobov v súlade s myšlienkou jednotnosti a jednoduchosti. Práve zeleň môže byť v nových riešeniach hrobových polí tým prvkom, ktorý zjednocuje priestor a vytvára intímne oddelené priestory charakteristické rôznym dizajnom hrobov.

Pripravila stála spolupracovníčka Ing. Denisa Halajová PhD.

Dnes je fotografia vnímaná ako niečo bežné, bez čoho si každodenný život už nevieme ani predstaviť. Je všadeprítomná, hoci často si jej prítomnosť, rovnako ako možnosti využitia, výraznejšie ani neuvedomujeme. Naplnia stránky kníh, novín a časopisov. Atakuje človeka z reklamných billboardov. To, z čoho nie je vyhotovený obrazový záznam, akoby ani neexistovalo. Stáva sa dôkazom existencie, dôkazom pravdivosti udalosti, rovnako ako i prostriedkom manipulácie. Hranica medzi týmito polohami dnes už nie je vôbec zreteľná. Nebolo tomu vždy tak.

Stredné Slovensko

možnosti, a aj preto sa stala veľmi obľúbenou a využívanou. Vymaňovala zosnulého človeka z neurčitosti danej strohým záznamom mena, priezviska a dátumov narodenia a smrti. Jej charakter umožňoval verné zachytenie vizuálnej podoby zosnulého, na ktorého sa spomienky azda najväčšmi opierajú o jeho vzhľad. Výhodou fotografií na náhrobných kameňoch je ich sústredenie na mieste cintorína, napriek tomu, že pochádzajú zo širšieho časového rozpätia. O cintorínoch tak možno hovoriť ako o svojských kronikách sídiel, ku ktorým prináležia.

Fotografia pri svojom nástupe mala nádych kurióznosti, ale i zvýšenej hodnoty prameniacej z počiatkovej zriedkavosti. Po svojom masovejšom rozšírení sa veľmi rýchlo etablovala aj v ľudovom prostredí. Objavuje sa v ňom sporadickjšie už v prvých dvoch desaťročiach 20. storočia, no výraznejšie rozšírenie nastáva v 20. až 30. rokoch 20. storočia. V tomto období sa fotografia z čestného miesta v intimite obydli dostáva von do

Fotografia na náhrobných kameňoch dedinských cintorínov

priestoru, kde nachádza nové využitie na náhrobných kameňoch a pomníkoch dedinských cintorínov. Je to azda prvýkrát, keď sa fotografia z interiérov obydli a stránok fotoalbumov dostáva výraznejšie do exteriéru. V tradičnom agrárnom prostredí bola vo všeobecnosti akcentovaná predovšetkým jej spomienková funkcia, a to využitím na miestach, ktoré sa v povedomí ľudí so spomienkami spájajú azda najvýraznejšie. Ide však o spomienky špecifické, úprimné a intenzívne, podfarbené podvedomou stiesnenosťou vnímania smrti. Fotografia pri tomto charaktere využitia poskytovala nové

Na cintorínoch sa fotografia objavuje najprv na náhrobných kameňoch vyšších spoločenských vrstiev. Z nich postupne preniká i na náhrobníky zhotovované profesionálnymi kamenárskymi dielňami pre tradičné agrárne prostredie. Na rozšírenom využití fotografie mala výrazný podiel skutočnosť, že tvorcovia ľudových náhrobníkov sa v mnohých smeroch snažili o vystihnutie osobnosti zosnulého. Predlohu pre umiestňovanie fotografií zosnulých na náhrobníkoch preto možno identifikovať napríklad v snahách ľudových kamenárov o realistické zobrazenie zosnulého, čo narážalo na limity zručnosti jednotlivých kamenárov, ale i na odpor vidieckeho prostredia vychádzajúci z predstavy, že zobrazenie zosnulého by spôsobovalo jeho nepokoj na druhom svete s tendenciou k návratu do sveta živých. Tejto predstave sa tradičné agrárne prostredie vo svojich zvykoch a obradoch snažilo vždy vyhnúť. Takéto zobrazenia sú preto veľmi zriedkavé. Po prvej svetovej vojne, v dôsledku celého radu celospoločenských procesov a zmien, sa táto mentálna bariéra definitívne stráca a využitiu fotografie na náhrobných kameňoch už takmer nič nebráni.

Náročnosť technologického procesu tvorby fotografií a charakter fotografovania samotného toto médium predurčovali predovšetkým pre využitie pri významnejších udalostiach v živote jednotlivca a celých rodín. Fotografia, ako taká, v tomto období nebola záležitosťou každodennosti, mala nádych výnimočnosti a neúmerne častým využívaním nebola devalvovaná. V tradičnom agrárnom prostredí to platilo dvojnásobne. Fotografie použité na náhrobníkoch zaznamenávajú dominantne podobu žijúceho človeka. Z tohto dôvodu vznikali pri istom type

Rakúsko

príležitostí, predovšetkým pri významných životných okamihoch, ktoré sú neskôr využité na pripomenutie si podoby zosnulého na náhrobníku. Len ojedinele boli použité fotografie zachytávajúce zosnulého človeka. Mnohé fotografie môžu na nezainteresovaného pozorovateľa pôsobiť dojmom jednotvárnosti, alebo až strnulosti, no v čase, kedy fotografovanie malo pre väčšinu ľudí nádych výnimočnosti, sa na tomto špecifickom výraze okrem výnimočnosti chvíle, ktorá stála za zaznamenanie, podieľala i výnimočnosť samotného aktu fotografovania.

Fotografia prevažne zachytáva tvár človeka s príslušnou časťou poprsia. Dominuje neutrálny výraz tváre, niekedy až strnulosť, bez výraznejších mimických gest. Vo výrazoch tváří je badať výrazné sústredenie sa fotografovaného, spolu s nepokojom pramieniacim zo zneistenia a neprirodenosti pozície, v ktorej sa pri fotografovaní ocitá a s ktorou mu chýbajú skúsenosti. Štylizovaná strnulosť a vnútorné napätie vlastné väčšine fotografií, im dávajú ťažko definovateľný jednotiaci výraz. Napriek tomu možno vypozerovať pomerne širokú paletu výrazov a postojov. Vo fyziognómii a výrazoch tváří možno identifikovať napríklad až aristokratický výraz zaodetý do ľudového odevu, vypovedajúci o hrdošti a dôstojnosti týchto ľudí. Sú v nich obsiahnuté radostné i zložitejšie chvíle života. V každom prípade sú tieto fotografie záznamom podôb života. Možno v nich nájsť bezstarostnosť mladosti, ale

i dôstojnosť staroby. Hoci je v nich prítomná štylizovanosť výrazov tváří a postojov, nič neprikrášľujú ani neskresľujú, zaznamenávajú sviatočnejšiu polohu života týchto ľudí, ktorá im však bola rovnako vlastná, hoci časovo vytesnená len do určitých významnejších chvíľ v rámci týždňa, roka, či života.

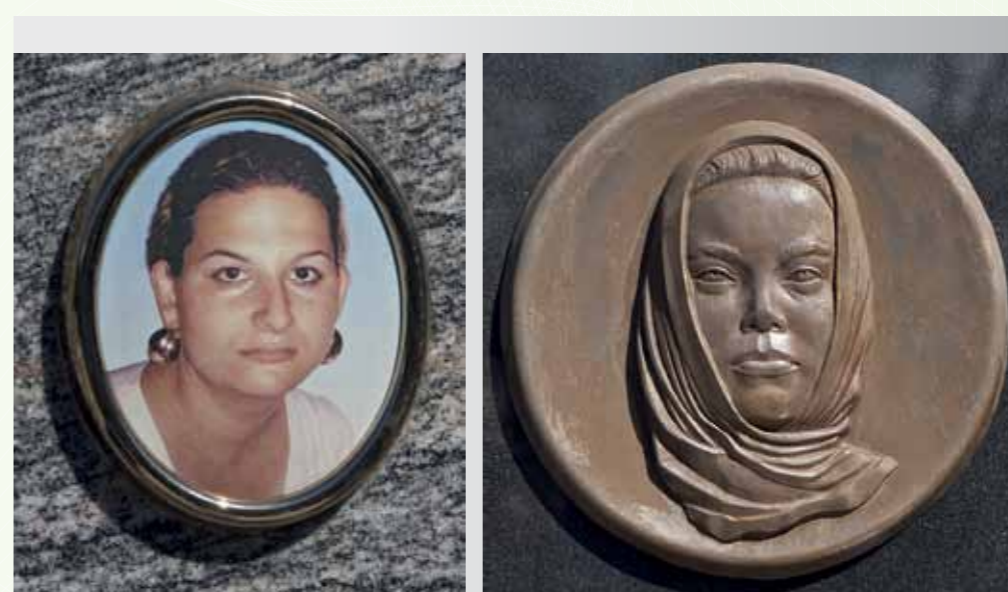
V prípade absencie fotografie zachytávajúcej človeka za života, bola ako náhrada použitá ojedinele fotografia zosnulého. Niekedy boli pre umocnenie emotívnosti výpovede použité dve fotografie; jedna zachytávala žijúceho a druhá fotografia zachytávajúca zosnulého. V inej podobe bola použitá fotografia dieťaťa v kontraste s podobou človeka v čase dospelosti. Momentom emotívnosti je v prvom prípade konfrontácia života a smrti, v druhom prípade konfrontácia detstva a dospelosti. Vkus spoločstva v niektorých hontianskych dedinách, napríklad v Sucháni, sa v 20. rokoch 20. storočia v prípade žien dočasne zjednotil na vyobrazení celej postavy v tradičnom, bohato zdobenom ľudovom odevu. Fotografie starších vydatých žien sú jednotne vždy s pokrývkou hlavy. V prípade mužov bola pomerne často použitá fotografia zachytávajúca zosnulého v uniforme z obdobia vojenskej služby, a to aj napriek tomu, že sa dožil pomerne vysokého veku. Vysvetlenie spočíva práve vo výnimočnosti aktu fotografovania. V čase smrti mohli mať pozostalí k dispozícii iba jednu „podobenku“ zosnulého pochádzajúcu práve z obdobia vojenčiny.

Väčšina fotografií mala podobu oválneho porcelánového rámika, umiestneného v hornej štvrtine náhrobníka. Konkrétne príčiny a okolnosti vzniku fotografií sú z odstupom rokov už zabudnuté a v tomto zmysle nie sú ani dôležité. Zaujímavá je polyfónnosť možností výkladu. Sú zaujímavým svedectvom o dobe, v ktorej vznikali a o ľuďoch, ktorých podoby zachytávajú. Sú výpoveďou o tom, že minulosť a jej aktéri i na tej najelementárnejšej úrovni nie sú anonymní, ale sú to konkrétni ľudia, ktorí svoj život prežívali naplno. Rovnako sú svedectvom o istom spôsobe využitia fotografie, ktorý sa na určitý čas a v istom prostredí stal mimoriadne populárnym.

Pripravil Ján Aláč

Západné Slovensko

I v súčasnosti možno na našich cintorínoch v obciach a mestách nájsť pri výzdobe hrobových miest použitú fotokeramiku. Zachytený výraz osôb na fotografiách už nie je taký strojený ako u našich predkov, no vážnosť okamihu ostáva zachovaná. Taktiež sa zmenila dokonalosť spracovania a použité materiály. Fotokeramiku čoraz častejšie nahrádza plastika s rôznymi motívmi i s vyobrazením zosnulej osoby. Pôsobí honosnejším dojmom a je náročnejšia na prácu i použité materiály. Práve tie bývajú často terčom zlodějov a tak ľudia volia kompromis. Lacnejší materiál a perfektnejšie prevedenie.

-op-

**Svoje produkty a služby
prišli do Trenčína
prezentovať vystavovatelia
z piatich krajín
Európskej únie**

Po Paríži, Bologni, Varšave a Riede sa pracovníci z oblasti pohrebníctva stretli už aj na Slovensku. Historicky prvá medzinárodná kontraktáčno-predajná výstava SLOVAK FUNERAL 2012 sa uskutočnila v dňoch 8. – 10. novembra na trenčianskom výstavisku EXPO CENTER. Podarila sa skutočne veľká vec.

Vysoký záujem o podujatie prekvapil aj organizátorov, a tak mnohí účastníci pri slávnostnom otvorení museli stáť. Generálny riaditeľ a predseda predstavenstva Expo Center Trenčín, Ing. Emil Dobiáš priznal, že organizovanie výstavy nebolo veru jednoduché: „Som nakoniec veľmi rád, že toto podujatie vzniklo práve u nás v Trenčíne. Dúfam, že na Slovensku vytvoríme tradíciu takéhoto podujatia.“

Svoje produkty a služby prišlo do Trenčína ukázať vyše 30 vystavovateľov zo Slovenska, Českej a Maďarskej republiky, Poľska a Nemecka. Návštevníci sa mohli, okrem iného, zoznámiť s technológiou výroby rakiev a príslušenstva, širokým sortimentom produktov na súčasnom tuzemskom aj zahraničnom trhu, prezrieť si chladiace, prepravné a manipulačné zariadenia, či hygienickú technológiu.

**Výstava si našla
svoje pevné miesto
medzi ostatnými
na Slovensku**

Úlohu moderátora slávnostného otvorenia výstavy prijal slovenský herec a krstný otec časopisu Slovenské pohrebníctvo Ivan "Tuli" Vojtek mladší. Ako v príhovore uviedol predseda Slovenskej asociácie pohrebných a kremačných služieb Ladislav Stríž, hlavným cieľom výstavy bolo ukázať najnovšie trendy v odbore. Podobné podujatia sú bežné v Paríži, v Bologni, vo Varšave či v Riede. „Chcem sa poďakovať všetkým, ktorí prišli a nebáli sa ukázať svoje výrobky.“

V prvý deň prebiehala paralelne aj súťaž stredných škôl vo floristike v súvislosti s výzdobou smútočných artefaktov. Zúčastnili sa jej dve Stredné odborné školy z miest Pruské a Malinovo. Súťažilo sa v troch kategóriách, na snímke celkom vpravo súťažiaca z Malinova, hore víťazný exponát kategórie "Prízdoba urny" z Pruského.

Spestrením výstavných dní boli zrenovované pohrebné kočy s koníkmi, ktoré v istých časových intervaloch vyrážali do ulíc Trenčína.

Ďakujem tiež Ing. Emilovi Dobiášovi, ktorý sa nás ujal, pretože dostať na výstavisko toľko rakiev nie je žiadna sranda a nie každý tomu bol spočiatku naklonený,“ povedal „otec výstavy“ Ladislav Stríž, krátko pred slávnostným prestrihnutím pásky.

Originálny smútočný koč používaný v minulých storočiach pútal pozornosť nielen vďaka svojmu výbornému stavu po zreštaurovaní, ale aj vďaka jeho technickej funkčnosti so záprahom pokojných a poslušných koníkov. Okrem jász po meste Trenčín si mohli účastníci výstavy vychutnať jazdu s pohľadom ponad konské chrbty tak, ako to voľakedy (keď hrobár bol ozajstnou váženou osobou v očiach verejnosti) zažívali skutoční kočiši.

Pre odbornú ale aj širokú verejnosť boli pripravené zaujímavé prednášky. Ing. Denisa Halajová, PhD., z Katedry záhradnej a krajinnej architektúry v Nitre, prednášala o histórii, vývoji i súčasnosti záhradnej architektúry na cintorínoch vo svete a u nás. Hlavnou prezentovanou myšlienkou boli inšpirácie pre správcov pohrebísk a samosprávy pri zostavovaní nových hrobových polí tak, aby boli účelné, šetrili miesto a pôsobili dôstojným dojmom.

Sprievodné podujatia dopĺňal profesionálny smútočný orchester s vlastnou tvorbou, ktorú predstavil skladateľ a interpret z Japonska, ktorý okrem otváracieho programu prezentoval svoje umenie počas všetkých troch dní. Priamo v hale č. 6 mali títo hudobníci svoj vlastný výstavný stánok, kde radi odpovedali na zvedavé otázky novinárov i návštevníkov. Zaujímavosťou priťahujúcu verejnosť boli skladby, ktoré spieval nie vo svojom, ale v našom rodnom jazyku.

Vyvrcholením súťaže vo floristike, bolo udeľovanie medailí a diplomov. Po rozhodnutí trojčlennej poroty ocenenia odovzdával Ing. Emil Dobiáš, generálny riaditeľ Expo Center Trenčín, a. s., spolu s predsedom SAPaKS, Ladislavom Strížom. Pripomeňme, že do súťaže sa zapojila Stredná odborná škola záhradnícka Gustáva Čejku Malinovo a Stredná odborná škola Pruské so svojimi študentami z oboru florista, viazač, aranžér.

Na výstave mohli návštevníci vidieť vojenskú lafetu vďaka účasti zástupcov Vojenského historického múzea Piešťany, ktorá pújala zaslúženú pozornosť. Išlo skutočne o historický, autentický exponát, ktorý použili pri poslednej rozlúčke s bývalým prezidentom ČSSR, gen. Ludvíkom Svobodom. Exponát dopĺňal informačný panel s materiálmi Vojenského historického ústavu Bratislava.

Zväčša každé väčšie podujatie máva svojho maskota, ktorý je milým prekvapením pre všetkých návštevníkov. Nie inak tomu bolo i na našej výstave. Príjemne "hrôzostrašne" pôsobili mladé upírky so svojim šéfom z rodu dracula. Že išlo o maskotov atraktívnych, o tom svedčil nielen záujem návštevníkov, vystavovateľov ale aj samozrejme všade prítomných médií.

Trnava

Mesto má voľné kapacity na päť rokov

Slovo majú primátori

Väčšina krajských miest na Slovensku sa borí s nedostatkom voľných hrobových miest pre klasické pochovávanie zosnulých. V Trnave nielenže tento problém vyriešili rozšírením najväčšieho cintorína, ale aj pohrebné miesta, ktoré nemajú majiteľa a ani z evidencie sa nedá vypátrať totožnosť zosnulého plánujú v krátkom čase rušiť. O aktuálnej situácii v pohrebníctve mesta Trnava sme sa rozprávali s primátorom Ing. Vladimírom Butkom.

Ing. Vladimír Butko, primátor mesta Trnava

Mesto Trnava má v správe štyri pohrebiská. Cintorín na Kamenej ceste, na Nitrianskej ceste, na Ulici Terézie Vansovej a v miestnej časti Modranka. Koľko hrobových miest je na týchto cintorínoch?

Na Novom cintoríne na Ulici Terézie Vansovej je dnes 8 486 hrobových miest, na Kamenej ceste 4 559, na Evanjelickom cintoríne na Nitrianskej ceste 1 315 a na cintoríne v mestskej časti Modranka je 894 hrobových miest.

Problém s nedostatkom miesta na klasické pochovávanie mesto Trnava vyriešilo rozšírením najväčšieho a najnovšieho cintorína na Kamenej ceste. Sú tieto kapacity dostatočné?

Odhadujeme, že tieto kapacity budú mestu Trnava stačiť na 4 – 5 rokov.

V prípade zväčšovania kapacít do budúcnosti uvažujete o rozširovaní už existujúcich pohrebísk, alebo o vybudovaní úplne nového cintorína?

Mesto Trnava do budúcnosti uvažuje o rozširovaní existujúcich pohrebísk.

Nedostatok voľných kapacít v Bratislave riešia budovaním kolumbárií, respektíve urnových stien. Sú na trnavských cintorínoch k dispozícii tieto typy pochovávaní, respektíve, zvažujete ich vybudovanie?

V Trnave zatiaľ nemáme kolumbárium, ani urnové steny. Trnava má k dispozícii len klasické urnové miesta. Do budúcnosti však uvažujeme aj o vybudovaní takéhoto zariadenia.

Dom smútku na Kamenej ceste, foto Rigstav spol. s r.o.

Aký je aktuálny cenník za správu klasického hrobového miesta a urnového miesta?

Poplatok za prenájom jedného hrobu je vo výške 43,01 eur na 10 rokov, urnové miesto stojí 23,90 eur na 10 rokov.

Plánuje vedenie mesta predložiť do zastupiteľstva návrh na úpravu cien za tieto služby?

Úprava cenníka bola vykonaná v roku 2011. V súčasnosti sa neuvažuje o jeho ďalšej úprave.

Máte problém s neplatičmi?

Áno, asi tak, ako v každom sektore. Nezaplatených hrobových miest pribúda. Sú tu hrobové miesta, o ktoré

sa dlhodobo nik nestará, nezaujíma, dokonca sa nedá identifikovať z náhrobku či z evidencie ani zosnulý. Takéto hrobové miesta začneme postupne rušiť a pridelovať ďalším zosnulým. Sú to nepopulárne opatrenia, ku ktorým však už pristúpili aj iné mestá v rámci získavania nových hrobových miest.

Prevádzku cintorínov zabezpečuje firma RIGSTAV, spol. s r. o. Do akej miery ste spokojný s jej službami? Ako hodnotíte spoluprácu so súkromnou spoločnosťou v tomto smere?

Od nástupu spoločnosti RIGSTAV, spol. s r. o. ako správcu pohrebísk, sa na území mesta Trnava zvýšila kvalita poskytovaných služieb. Spolupráca je bezproblémová.

Vo viacerých mestách je na cintorínoch problém s vandalmi a zloďmi. Vy ste situáciu riešili nainštalovaním kamier. Koľko ich je a aké s nimi máte zatiaľ skúsenosti?

Vstup a okolie cintorína monitorovali štyri kamery. Mali sme s nimi dobré skúsenosti, v súčasnosti však už nie sú funkčné.

Novinkou je aj zriadenie 24-hodinovej stálej služby, ktorá monitoruje motorové vozidlá a zabezpečuje vstup vozidiel pohrebných služieb aj v nočných hodinách. Uvažujete o rozšírení bezpečnostných služieb?

V budúcnosti určite chceme tieto služby rozšíriť, lebo sa nám osvedčili ako najspoľahlivejšie.

Rozprával sa PhDr. Marcel Lincényi PhD., foto Ladislav Šebák

Z histórie Trnavy

Najstarší známy trnavský cintorín sa nachádzal v okolí farského kostola zasväteného svätému Mikulášovi. Pár desiatok metrov od jeho severnej steny boli pred niekoľkými rokmi objavené dva hroby datované dokonca až do obdobia Veľkej Moravy. Cintorín pri farskom kostole slúžil až do polovice 18. storočia. Pochovávať sa začalo mimo mestské hradby, na miesto dnes známe ako Na kalvárii. Pred štyrmi rokmi boli pri archeologických vykopávkach v tesnej blízkosti vonkajších oporných múrov sanktuária farského kostola, dnes už baziliky minor, objavené základy stredovekej rotundy. Jej suterénna časť slúžila ako karner, do ktorého sa niekoľko stáročí ukládali kostrové pozostatky zo zrušených hrobov z okolia kostola. Miesto nevšedného objavu je v súčasnosti chránené prístreškom, s možnosťou prehliadky pre verejnosť.

Text a fotografie Ladislav Šebák

Hovoríme s odborníčkami Úradu verejného zdravotníctva SR

Pripravil PhDr. Marcel Lincényi PhD.

Predstavitelia Slovenskej asociácie pohrebných a kremačných služieb aktívne spolupracujú so zástupcami Úradu verejného zdravotníctva SR. O etike pohrebných a kremačných služieb, edukácii pracovníkov, ale aj o možnej úprave legislatívy sme sa rozprávali s vedúcou Odboru hygieny životného prostredia ÚVZ SR Ing. Katarínou Halzlovou, ktorá zastupovala hlavného hygienika SR na kontraktčno-predajnej výstave Slovak Funeral 2012, ako aj s regionálnou hygieničkou ÚVZ SR so sídlom v Trenčíne doc. MUDr. Máriou Štefkovičovou, PhD., MPH.

Zúčastnili ste sa na slávnostnom otvorení výstavy Slovak Funeral 2012. Ako hodnotíte fakt, že sa prvýkrát organizovala takáto výstava na Slovensku?

Ing. K. Halzlová: Skutočne oceňujem, že sa organizovala prvá kontraktčno-predajná výstava Slovak Funeral, lebo je to jedinečná príležitosť, aby pohrebné služby ukázali, čo dokážu. Takéto podujatie prispeje k tomu, aby sa zvýšila konkurencia, čo bude motivovať ostatné pohrebné služby, aby poskytovali kvalitnejšie služby, takže výstavu hodnotím veľmi pozitívne.

Doc. M. Štefkovičová: Je to skutočne jedinečná výstava, prvá na Slovensku, ako aj v okolitých štátoch. Úmrtie je súčasťou života. Tak, ako sa človek počas života učí žiť v určitom pozitívnom zmysle a má určité hodnoty, tak by mal byť aj dôstojne vyprevadený na druhý svet. Výstavu zameranú na oblasť pohrebníctva vnímam pozitívne, pretože si tu vymieňajú skúsenosti ľudia, ktorí pracujú v pohrebných a kremačných službách. Zvyšuje sa tým aj kvalita z hľadiska materiálneho vybavenia. Najväčší význam tejto výstavy vidím v tom, že sa na jednom mieste stretli a diskutovali ľudia, ktorí prevádzkujú, riadia, kontrolujú pohrebné služby a vytvárajú zákony.

Výstava bola predovšetkým určená pre odbornú verejnosť, ale bola prístupná aj pre laickú verejnosť. Myslíte si, že aj bežný návštevník tu mal čo pozerať?

Doc. M. Štefkovičová: Určite áno, pretože každý človek sa stretáva so smrťou, či už bližších, alebo menej blízkych. Tak, ako sa ľudia pripravujú na iné etapy života, tak sa postupne pripravujú aj na svoj odchod. Veď inak by si ľudia nebudovali hrobky. Som presvedčená, že nabudúce sa určite prídu pozrieť aj bežní návštevníci, ktorí sa budú možno len informovať, aké služby sú v ponuke.

Bolo niečo, čo Vás na výstave zaujalo, prípadne prekvapilo?

Ing. K. Halzlová: Videla som množstvo pekných stánkov s kvalitnými produktami. Som presvedčená, že táto výstava prispeje k tomu, aby sa zviditeľnila profesia pohrebníctva a zvyšovala sa jej profesionálna úroveň. Želám si, aby sa

táto výstava opakovala každý rok a aby sa vytvorili podmienky pre obchodné stretnutia.

Doc. M. Štefkovičová: Priznám sa, že som neočakávala, že výstava bude takýchto rozmerov. Je veľmi kultivovaná. Jednotliví predajcovia ponúkajú rôzne služby a tovary, až je bežný človek prekvapený, čo všetko sa ponúka a čo všetko je treba, keď odprevádzame blízkeho človeka na druhý svet.

Výstavu sa podarilo zorganizovať vďaka Slovenskej asociácii kremačných a pohrebných služieb. Ako vnímate pôsobenie tejto asociácie?

Ing. K. Halzlová: Ja si pamätám, že tesne po nadobudnutí účinnosti zákona o pohrebníctve mali zamestnanci v tejto oblasti povinnosť absolvovať vzdelávací kurz na získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti. Medzi prvými záujemcami boli aj pán Stríž a pán Ecker, ktorí neskôr založili asociáciu. Súčasťou vzdelávacieho kurzu bola téma etika v pohrebníctve. Vtedy som počas prednášky povedala, že etiku by si mali ustrážiť pohrebníci sami. Stalo sa, že pán Stríž mi jedného dňa zaklopal na dvere kancelárie a oznámil mi, že založil Asociáciu kremačných a pohrebných služieb. Áno, výstava sa organizovala najmä vďaka fungujúcej asociácii.

Kde vidíte priestor pre zlepšenie práce asociácie do budúcnosti?

Ing. K. Halzlová: Musím povedať, že s fungovaním Asociácie kremačných a pohrebných služieb som spokojná. Takéto aktivity musia robiť ľudia, ktorí sú veľmi zapálení pre vec a ja si myslím, že práve táto asociácia to potvrdila. Kedykoľvek som ich kontaktovala ja, alebo oni mňa, tak spolupráca fungovala na skvelej úrovni. Ja si myslím, že sa nemohlo nič lepšie stať ako to, že vznikla asociácia. Určite by sa dalo všeličo zlepšovať. Treba si však uvedomiť, že sa spravil obrovský krok, pretože pred siedmimi rokmi neexistoval ani zákon, ani asociácia a každá pohrebná služba fungovala v podstate bez pravidiel, ako chcel jej majiteľ. Ja si myslím, že sa podarila veľká vec, táto profesia, nad ktorou možno mnohí ohŕňajú nos, alebo sa na ňu pozerajú zo zvláštneho uhla, sa dostala na vysokú úroveň.

Vo vašom príhovore na výstave ste poďakovali za činnosť asociácie. Treba povedať, že aj štát robí veľmi veľa v oblasti pohrebníctva. Aká je úloha Úradu verejného zdravotníctva SR v regulácii kremačných a pohrebných služieb?

Ing. K. Halzlová: Prvý zákon je v účinnosti od roku 2005, odvtedy bola legislatíva novelizovaná v roku 2010, kde sa

zapracovali pripomienky po overení tohto nového predpisu na Slovensku v praxi. Ďalšia novela s menšími zmenami už bola pripravená, avšak k jej schváleniu v Národnej rade SR nedošlo. Sú hlasy z MZ SR, že by bolo potrebné novelizovať zákon o pohrebníctve. Či a kedy sa pristúpi k novelizácii zákona, to závisí od MZ SR, či ho zahrnie do plánu legislatívnych úloh, alebo nie. Ja si myslím, že stále by bolo čo zlepšovať. Je to možno otázka času, kedy sa začne práca na novelizácii.

Spomínali ste etiku v pohrebníctve. Do akej miery sa zvýšila slušnosť a morálka v tejto oblasti?

Ing. K. Halzlová: Neexistuje indikátor, ktorý by nám pomohol odmerať spokojnosť, alebo nespokojnosť s etikou v pohrebníctve. Môžem však povedať, že v prvom roku platnosti zákona sme mali veľmi veľa sťažností na to, akým spôsobom pristupovali pohrebné služby k pozostalým, ale aj mnoho sťažností, ktoré prichádzali zo strany pohrebných služieb na iné pohrebné služby. Niekedy som mala dojem, akoby niektoré pohrebné služby striehli na nedostatky kolegov a okamžite sa sťažovali. Riešili sme veľmi veľa takýchto sťažností a musím povedať, že posledné roky ich je menej. Aj z tohto usudzujem, že sa veci zlepšili. Hoci sú aj dnes pohrebné služby, ktoré odmietajú akceptovať zákon, snažia sa obísť požiadavky na vybavenie, atď.

Na Slovensku nie je žiadna vzdelávacia inštitúcia pre ľudí, ktorí pracujú v oblasti kremačných a pohrebných služieb. Prečo?

Ing. K. Halzlová: Je pravda, že na Slovensku neexistuje žiadne systematické vzdelávanie v oblasti pohrebníctva, hoci by to bolo skutočne žiadúce. Určite by to prispelo k zvýšeniu profesionality ľudí pracujúcich v tejto oblasti i kvalite služieb, ktoré poskytujú. Ale nie je úlohou rezortu zdravotníctva, aby riešila vzdelávanie v oblasti pohrebníctva. Z pohľadu pôsobnosti verejného zdravotníctva, ktoré reprezentujem musím povedať, že v zákone o pohrebníctve tvorí otázka ochrany zdravia len nepatrnú časť, pretože podstatná časť legislatívy sa venuje fungovaniu pohrebníctva ako takého. Možno by asociácia ohľadom systematického vzdelávania mohla komunikovať s Ministerstvom školstva SR. Myslím si, že takéto vzdelávanie by sa dalo riešiť aj formou akreditovaných kurzov. Je

množstvo agentúr, ktoré sa zaoberajú kurzovým vzdelávaním, treba však podotknúť, že nie všetky poskytujú kvalitné vzdelávanie. Zákon o pohrebníctve sa dotýka ďalších 26 iných zákonov, ktoré sú z oblasti financovania, vzdelávania, kultúry, občianskeho zákonníka, takže pri takomto vzdelávaní treba dať priestor odborníkom z rôznych oblastí. Ja si myslím, že priestor pre ďalšie vzdelávanie je v oblasti živnostenského zákona, manažmentu, občianskeho zákonníka, pretože mnoho sporov, ktoré sa medzi samotnými pohrebnými službami vyskytujú, musí riešiť obchodný a občiansky zákonník. Keď sa sťažujú pozostalí, spor je možné zase riešiť len cez občiansky zákonník. Vzdelávanie ľudí pracujúcich v pohrebníctve by malo byť komplexné. Úlohou rezortu zdravotníctva nie je vzdelávať, pretože my môžeme vzdelávať len v oblasti ochrany zdravia, pričom pohrebníctvo ďaleko presahuje rámec zdravotníctva.

Ing. Katarína Halzlová v príhovore pri príležitosti otvorenia výstavy

Je na Slovensku dostatočne legislatívne zabezpečená ochrana zdravia ľudí pracujúcich v kremačných a pohrebných službách?

Ing. K. Halzlová: Problematika ochrany zdravia je pokrytá dostatočne v nariadeniach vlády, respektíve všeobecne záväzných predpisoch, ktoré ustanovujú požiadavky na ochranu zdravia pri práci bez ohľadu nato, či ide o pohrebníctvo, baníctvo, atď. Dodržiavanie týchto predpisov a opatrnosť znižujú riziko možného nakazenia pracovníkov v pohrebníctve, ale tak je to aj v iných profesiách. V prvom rade je potrebné mať vedomosti o rizikách pri práci v pohrebníctve a potom je ľahšie sa im vyhýbať alebo ich eliminovať. Práve preto je potrebné sa zaoberať vzdelávaním pracovníkov zaoberajúcich sa pochovávaním, aby sa zvýšilo ich povedomie v týchto otázkach.

Urny za najlepšie ceny • JADE - záruka kvality

Schránka na urnu s bodovým osvetlením • Ručne zdobená keramika vyniká svojou kvalitou, detailami
• Fotografie na keramike • Garantujeme krátke dodacie lehoty a bezkonkurenčne nízku cenu

JADE - Judita Hengericsová - Komárno
www.jadeurny.sk

e-mail: info@jadeurny.sk kontakt: +421 (0) 905 874 085

Kamenárstvo - fotokeramika

DRAGO 0903 718 032

prevádzka Ružinovský cintorín

Priekopnícka 23, 821 06 Bratislava

Pri samovraždách musíme vylúčiť cudzie zavinenie

Všetky dokonané samovraždy musia byť vyšetrené súdnymi lekármi, aby vylúčili cudzie zavinenie. O tejto práci sme sa rozprávali so súdnym lekárom a zástupcom prednostu Ústavu súdneho lekárstva a medicínskych expertíz Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Univerzitnej nemocnice Martin (JLF UK a UNM) v Martine MUDr. Jozefom Krajčovičom, PhD.

• Ako často riešite samovraždy na Vašom pracovisku?

Riešenie samovrážd je takmer bežná práca. Na našom pracovisku máme do týždňa jeden až dva samovražedné prípady, ktoré skúmame z medicínskeho a aj z forenzného hľadiska.

• Aká je úloha súdneho lekára v prípade zomrelého, u ktorého je podľa polície podozrenie zo spáchania samovraždy?

Našou hlavnou úlohou je pri každom násilnom úmrtí vylúčiť cudzie zavinenie, zvlášť u samovrážd aj prekrytie iného trestného činu fingovanou samovraždou. Skúmali sme osobu zrazenú vlakom, u ktorej sme zistili čisté priestrel hrudníka, čo sa nemohlo stať pri zrazení vlakom. Taktiež sme analyzovali osobu zrazenú vlakom, u ktorej sme zistili, že mala také poranenia, ktoré mohli vzniknúť len pri fyzickom konflikte s inou osobou. V Čechách bol zase známy prípad manželov Stodolových, ktorým po niekoľkých rokoch dokázali osem vrážd starých ľudí, ktorých najskôr obrali o peniaze, a potom ich usmrtili zaškrtením, zahrúdením či inak a následne fingovali samovraždu obesením. Spočiatku však orgány činné v trestnom konaní aj lekári prípady podcenili a mysleli si, že ide o samovraždy. V minulom roku sa podľa Národného centra zdravotníckych informácií na Slovensku stalo 537 dokonaných samovrážd.

• Vymyká sa Slovensko v tomto smere zo štatistik v okolitých krajinách, alebo nie?

Na Slovensku sa v priemere ročne pácha okolo 600 samovrážd, čo približne vychádza od 8 do 14 prípadov na 100 tisíc obyvateľov. Naša krajina sa z pohľadu počtu samovrážd nachádza na 10 až 12 mieste spomedzi krajín Európskej únie. Ešte za čias Československa sme sa v niektorých rokoch nachádzali aj na šiestom či siedmom mieste. Výrazný výskyt samovrážd je v Rusku, kde je až 40 prípadov na 100 tisíc obyvateľov, ale tiež v pobaltských krajinách, severských štátoch (Švédsko, Fínsko, Nórsko), Dánsku, Švajčiarsku, Rakúsku a Maďarsku.

• Ktoré skupiny ľudí sú najrizikovejšie z pohľadu samovražedných sklonov?

Na základe dlhoročných štatistik vieme povedať, že najrizikovejšou skupinou sú muži nad 50 rokov, ktorí ovdoveli, sú slobodne žijúci, majú zdravotné alebo pracovné problémy. V súčasnosti tiež stúpajú prípady samovrážd v stredných vekových kategóriách u mužov, čo súvisí so stratou zamestnania, neúspešným podnikaním alebo s problémami v partnerskom vzťahu. Taktiež stúpajú samovraždy u dospievajúcich a mladých dospelých, čo má

Expert v odbore

MUDr. Jozef Krajčovič, PhD.

súvis s chronickým alkoholizmom, ale aj s rozvrátenými sociálnymi vzťahmi v rodine a komunite. Veľmi často s týmito rizikovými faktormi súvisí užívanie drog a rôzne psychiatrické ochorenia ako sú depresívne stavy a depresívne psychózy. Každý potenciálny suicidant s anamnézou depresívneho syndrómu, resp. s predchádzajúcim samovražedným pokusom by mal byť podchytený a sledovaný psychiatrom.

• Prítomnosť alkoholu sa dá zistiť v krvi, ale ako dokážete to, že človek trpel psychickými problémami?

Až v 40 percentách a v niektorých súboroch až v 50 percentách bola samovražda spáchaná pod vplyvom alkoholu. Či suicidant trpel psychickými problémami, zisťujeme kompletnou anamnézou pred samovražedným skutkom. Je pravda, že motiváciu k samovražde často nezistíme, napr. aj preto, že blízki jedinca, čo spáchal samovraždu, zatajujú niektoré skutočnosti, ktoré k tomu (k samovražde) mohli viesť.

• Aké druhy samovrážd sú najčastejšie na Slovensku?

Najčastejším spôsobom samovraždy je obesenie. V posledných rokoch však u mužov výrazne stúpol počet

Príprava na dokonanú samovraždu má spravidla svoj vývoj, ktorý môže trvať aj niekoľko rokov

samovrážd strelnými poraneniami, čo súvisí s tým, že dnes môžete získať zbraň legálne, čo nebolo pred rokom 1989 možné. Vtedy mohli legálne vlastniť zbraň len príslušníci armády, bezpečnostných zložiek a poľovníci. Zmeny registrujeme aj u žien. Zatiaľ, čo pred 20 až 25 rokmi u žien sme takmer neregistrovali samovraždu obesením, dnes sa tento spôsob vyskytuje častejšie. V minulosti ženy končili svoj život skôr skočením pod vlak, pádom z výšky, respektíve typickou otravou plynom alebo liečivami.

• Na aké aspekty sa zameriava pri svojej práci súdny lekár pri šetrení samovraždy?

Pri obesení skúmame škrtiacu slučku a či sú poranenia na rukách. Berieme vzorky – odtlačky z prstov rúk a dlaní, aby sme zistili, či si zomrelý nasadzoval slučku sám, alebo mu ju na krk dal niekto iný. Prácu nám často sťažuje rodina, ktorá sa snaží konanie blízkeho zatajiť pred svojim okolím a často robí nátlaky na obhliadajúcich lekárov, aby do listov o prehliadke mŕtveho neuvádzali samovraždu. Takéto prípady majú sociálny dopad na rodinu. Napríklad kňazi nechcú vykonať cirkevný pohreb človeku, ktorý spáchal samovraždu.

• Pamätáte sa na nejaké zriedkavé alebo sofistikované samovraždy?

Zriedkavou je napríklad náraz autom v plnej rýchlosti do pevnej prekážky. Niekedy musíme riešiť kombinované samovraždy, keď sa použijú dva spôsoby naraz. Napríklad, keď si osoba na moste strelila do hlavy, ale ešte predtým si na nohy priviazala závažie, aby sa pri páde do vody utopila. Alebo prípad, keď si suicidant spôsobil bodné poranenie, a potom vyskočil zo štvrtého poschodia paneláka.

• Sú nejaké prípady, na ktoré neradi spomínate?

Každý prípad samovraždy je smutný. Nepříjemné sú samovraždy detí, ktoré sa takisto vyskytujú, a majú výrazný dosah na rodinu a kamarátov. Často následne dochádza k obviňovaniu medzi členmi rodiny, medzi rodičmi a školou a pod., že „kto za to môže a kde sa stala chyba“. Treba povedať, že je pomerne málo impulzívnych, skratových samovrážd, ktoré sú spáchané bez akýchkoľvek predchádzajúcich varovných príznakov, „z ničoho nič“. Príprava na dokonanú samovraždu má spravidla svoj vývoj, ktorý môže trvať aj niekoľko rokov (suicidálne myšlienky, tendencie, pokus atď.).

• Vždy ste chceli byť súdnym lekárom?

Pôvodne som chcel pracovať ako epidemiológ. K súdnejmu lekárstvu som sa dostal tak, že ma tiež zaujímali medicínsko-právne problémy, ktorým sa venujem dodnes. Niekoľko rokov som učil na právnickej fakulte v Banskej Bystrici, právnickej fakulte Akadémie vzdelávania a Pr. F. v Šafárikove. Zvlášť sa zaoberám aj problematikou pochybení v lekárskej starostlivosti s následným úmrtím pacienta. Podieľam sa na vypracovávaní ústavných znaleckých posudkov v predmetných prípadoch pre políciu, prokuratúru a súdy.

PhDr. Marcel Lincényi, PhD., foto Pavel Ondera

Štatistika

Počet samovrážd a samovražedných pokusov na Slovensku v roku 2011 vzrástol v porovnaní s rokom 2010 o 51 prípadov. Hoci dokonaných samovrážd máme menej, alarmujúce je zvýšenie počtu samovražedných pokusov. Vyplyva to zo záverov najnovšej štatistickej publikácie „Samovraždy a samovražedné pokusy v SR 2011“, ktorú vydalo Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) pri príležitosti Svetového dňa prevencie samovrážd, ktorý každoročne pripadá na 10. septembra. Podujatie podporuje Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) a Medzinárodná asociácia pre prevenciu samovrážd (IASP).

Podľa hlásení, ktoré má NCZI k dispozícii, až 1 543 Slovákov v roku 2011 spáchalo alebo sa pokúsilo o samovraždu. V porovnaní s rokom 2010 (1 492 prípadov) toto číslo narástlo o 51 prípadov. Podstatne sa zvýšil počet samovražedných pokusov. Kým v roku 2010 ich bolo hlásených celkovo 880, v roku 2011 to už bolo 1 006 prípadov (641 mužov a 365 žien). Naopak, v roku 2011 oproti roku 2010 klesol počet dokonaných samovrážd o 75 prípadov. V roku 2010 bolo hlásených 612 samovrážd, v roku 2011 to bolo 537 (z toho 457 mužov a 80 žien).

Najviac samovrážd u päťdesiatnikov

Najviac samovrážd bolo v minulom roku evidovaných u 50 až 59-ročných mužov a žien – celkovo 146 osôb (z toho 115 mužov a 31 žien). Samovražedné pokusy sa týkali skôr mladších. Najviac ich bolo hlásených u osôb vo veku od 20 do 29 rokov – celkovo 279 prípadov (z toho 209 mužov a 70 žien). Z celkového počtu 1 006 samovražedných pokusov bolo 446 vyhodnotených ako demonštratívne. Podľa trvalého bydliska najviac samovrážd bolo hlásených z Banskobystrického (105) a najmenej z Trnavského (35) kraja. Počet samovražedných pokusov bol vysoký v Bratislavskom (187) a v Košickom (176) kraji. Najmenej samovražedných pokusov bolo evidovaných v Prešovskom kraji (64).

Najčastejšie bolo obesenie

Najčastejším spôsobom vykonania samovraždy u mužov (320) aj žien (32) bolo obesenie. Druhým najčastejším spôsobom samovraždy u mužov bolo zastrelenie (39), u žien skok z výšky (16). Vo väčšine prípadov sa motív samovrážd nedá presne určiť. Zo zistených prevažujú vnútorné osobné konflikty a problémy (21 prípadov), súvislosť s telesným ochorením alebo telesnou chybou (11 prípadov) a konflikty a rodinné problémy (10 prípadov).

Dominujú dôchodcovia a nezamestnaní

Aj keď v hláseniach o samovraždách často chýba údaj o pracovnom stave danej osoby, z uvedených NCZI zaznamenal 109 prípadov samovrážd starobných dôchodcov a 25 prípadov pravidelne zamestnaných osôb. Iná situácia je pri samovražedných pokusoch. Tu je zrejme, že najvyššie počty tvoria nezamestnaní (423), pravidelne pracujúci (210) a invalidní dôchodcovia – 114 prípadov. Najviac samovražedných pokusov NCZI zaznamenalo u osôb so stredným vzdelaním bez maturity aj s maturitou – 56,4 % a podľa rodinného stavu bolo cca 55 % osôb slobodných. Najčastejším miestom vykonania činu úmyselného sebaopoškodenia bol domov.

Čiernym mesiacom bol marec

„Čiernymi mesiacmi“ s najväčším počtom samovrážd a samovražedných pokusov za rok 2011 boli marec so 151 prípadmi a jún so 150 prípadmi (111 samovrážd a 190 samovražedných pokusov). Pokiaľ ide len o samovraždy, najviac ľudí sa rozhodlo pre dobrovoľný odchod zo sveta v júni – 58 prípadov. Vďaka podrobnému spracovaniu údajov NCZI môžeme sledovať aj dni v týždni a dokonca aj hodiny, počas ktorých dochádza najčastejšie k samovraždam a samovražedným pokusom. Najviac samovrážd bolo zaznamenaných v pondelok medzi 22,00 až 7,00 hodinou. Najviac samovražedných pokusov zasa v utorok medzi 13,00 až 18,00 hodinou.

Pravidelné hlásenia

NCZI spracúva údaje o samovraždách a samovražedných pokusoch na základe Hlásení príčin a okolností úmyselného sebaopoškodenia, ktoré predkladajú vybrané zdravotnícke zariadenia. Údaje o samovražedných pokusoch má NCZI k dispozícii za osoby, ktorým bola poskytnutá psychiatrická zdravotná starostlivosť v útvaroch psychiatrických zariadení. V prípadoch pokusov o samovraždu hláseniu podlieha osoba, ktorá sa pokúsila o samovraždu, a bola jej poskytnutá psychiatrická zdravotná starostlivosť v útvaroch psychiatrických zariadení. Samovraždy sú hlásené z príslušných pracovísk súdneho lekárstva.

(mli)

Ak nastalo úmrtie v nemocnici

Čo všetko sa deje, ako ďalej postupovať, na čo máte právo?

Kde a kedy žalovať zdravotníkov za pochybenie liečby?

Manuál pre pozostalých 2. časť

Poškodil lekár zdravie vášho blízkeho príbuzného a on na tieto následky zomrel? Môžete považovať nad uplatnením nemajetkovej ujmy pozostalými žalobou v občianskoprávnom konaní, a to buď voči zdravotníckemu zariadeniu, ktorého zamestnanci pochybili pri poskytnutí zdravotnej starostlivosti, alebo voči lekárom.

Čo vám umožňuje zákon

Každý má právo obrátiť sa na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ďalej len „úrad“), ak sa domnieva, že mu nebola správne poskytnutá zdravotná starostlivosť. „Pokiaľ napríklad lekár nepostupoval správne, pacient má výhrady k liečbe, stanoveniu diagnózy a podobne. V prípade, že pacient nežije, môže úradu podať podnet na prešetrenie správneho poskytovania zdravotnej starostlivosti rodinný príslušník zomrelého,“ objasňuje Soňa Valášiková, hovorkyňa Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Úrad na základe vášho podnetu vykoná dohľad u konkrétneho poskytovateľa zdravotnej starostlivosti a zistí, či postupoval v súlade so zákonom, či poskytol všetky diagnostické a terapeutické výkony. Podľa výsledkov dohľadu tiež skonštatuje, či bola zdravotná starostlivosť poskytnutá správne, či podnet bol opodstatnený alebo neopodstatnený.

Úrad si vyžiada dokumentáciu

Zdravotnú dokumentáciu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktorá je predmetom výkonu dohľadu, si úrad vyžiada priamo od poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Podľa slov Soni Valášikovej to znamená, že podávateľ podnetu nemusí túto dokumentáciu zabezpečovať a prikladať. „Ak majú príbuzní k dispozícii správy alebo nálezy z poskytovania zdravotnej starostlivosti, kópie môžu k podnetu priložiť. Pri podaní podnetu je dôležité, aby boli uvedené identifikačné údaje pacienta a zdravotníckeho zariadenia, v ktorom mu bola zdravotná starostlivosť poskytovaná, obdobie poskytovania zdravotnej starostlivosti, opis problému a podpis osoby, ktorá podnet podáva. V prípade úmrtia to môže byť najbližší príbuzný (manžel/-ka, dieťa, rodič).“ V kompetencii úradu je vykonávanie dohľadu nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Posudzuje tiež správnosť poskytnutej zdravotnej starostlivosti pacientovi, t. j. či boli vykonané všetky potrebné diagnostické a liečebné výkony.

- úrad pre
- dohľad nad
- zdravotnou
- starostlivosťou

Mgr. Soňa Valášiková

Do pôsobnosti úradu nepatria:

- platby za zdravotnú starostlivosť – to má na starosti orgán príslušný na vydanie povolenia (vo väčšine prípadov príslušný samosprávny kraj),
- etika zdravotníckych pracovníkov – riaditeľstvo daného zdravotníckeho zariadenia, príslušná komora zdravotníckych pracovníkov (napríklad Slovenská lekárska komora, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek atď.),
- ordinačné hodiny, zdravotná dokumentácia (sprístupňovanie údajov a odovzdávanie zdravotnej dokumentácie pri zmene lekára), odmietnutie zmluvy zo strany lekára – zabezpečuje príslušný samosprávny kraj,
- lekárenská starostlivosť – orgán príslušný na vydanie povolenia (príslušný samosprávny kraj),
- ťažko zdravotne postihnutí (preukazy, dávky, PN, priznanie invalidného dôchodku) – Sociálna poisťovňa,
- kompenzačné príspevky – priznáva ich Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

Tridsaťštyri podnetov opodstatnených

V I. polroku 2012 úrad riešil 1 038 podaní v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Z nich bolo 237 spojených s úmrtím. Z počtu 111 opodstatnených podnetov bolo 34 spojených s úmrtím. Z vyššie uvedených čísel je podľa hovorkyne zjavné, že podiel podaní spojených s úmrtím z počtu šetrených v danom období, ako aj podiel opodstatnených podnetov spojených s úmrtím zo všetkých opodstatnených, je porovnateľný s rokom 2011.

Zákon nestanovuje lehotu na ukončenie dohľadov. „Každý takýto prípad je osobitý a náročný na posúdenie, preto aj trvanie dohľadov je rôzne. Obdržíme podnet od občana, vykonáme u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dohľad a preveríme správnosť

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou
Ústredie, Želova 2, Bratislava

poskytovania zdravotnej starostlivosti. Podávateľovi podnetu príde písomné oznámenie o začatí dohľadu a po jeho ukončení ho listom informujeme o záveroch,“ spresňuje Soňa Valášiková.

Ako ďalej hovorkyňa objasňuje, každý prípad je posudzovaný nezávislými konzultantmi z príslušných špecializačných odborov. Ide o špičkových odborníkov z praxe. V zozname konzultantov úradu sú odborníci s akademickými hodnosťami docent a profesor, a sú zväčša aj prednostami kliník, primármi oddelení, autormi rôznych štúdií a podobne. Ak nie ste ako pozostalí spokojní so šetrením podnetu v rámci pobočky úradu, môžete sa obrátiť na ústredie úradu,

ktoré vaše podanie znova dôkladne prešetrí a súčasne v rámci vnútornej kontroly prešetrí aj postup pobočky. V rámci ústredia úradu existuje ďalší inštitút, ktorým je poradná komisia predsedníčky úradu, ktorá posudzuje zvlášť náročné prípady.

Protokol nie je záväzný pre súd

„Pokiaľ ide o súdne konanie, napríklad občiansko-právny spor o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, súd si môže v rámci dokazovania vyžiadať od úradu spisovú dokumentáciu dohľadu alebo protokol o vykonanom dohľade. Protokol úradu je však len jedným z dôkazných prostriedkov, ktorý pre súd nemusí byť záväzný. Súd si môže vyžiadať súdno-znalecký posudok od svojich znalcov,“ uzatvára Soňa Valášiková. Všetky dôkazy majú rovnakú dôkaznú silu a je na rozhodnutí nezávislého súdu, ku ktorému názoru sa prikloní.

V ktorých medicínskych odboroch bolo najviac ukončených opodstatnených podnetov v roku 2011?

1. chirurgia
2. všeobecné lekárstvo
3. gynekológia a pôrodníctvo
4. vnútorné lekárstvo

Zdroj: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou
Pripravila Zuzana Voštenáková

Veľkoobchod s urnami a pohrebnými pomôckami

URNY

ocel, mosadz, med'...

VOZÍKY

vozíky na kvety a vence

vozíky na prepravu truhiel

RÔZNE

prepravné vaky XXL

pohlcovače pachu
(spray, prášok)

20 ROKOV NA TRHU
YEARS HERE

Za víťazstvom je náš spoločný úspech

Firma KUBIK zo Sučian získala na prvom ročníku medzinárodnej výstavy pohrebných a kremačných služieb Slovak Funeral 2012 v Trenčíne prvé miesto za celkovú prezentáciu svojich predajných stánkov i ponúkaný sortiment. Zaujímali sme sa o to, čo stojí za týmto jej úspechom a ako ho vníma majiteľ firmy, Kamil Kubik.

Kamil Kubik sa ešte v roku 1991 stal prvým súkromným výrobcem rakiev na Slovensku. Ako sám priznáva, začína v malej firme s 15 zamestnancami. V tom čase vyrábala okolo 150 rakiev mesačne.

Tvrdá práca priniesla ocenenie

Dnes so svojimi 40 zamestnancami dokáže vyprodukovať mesačne vyše 900 truhliel, o ktoré majú záujem odberatelia v Nemecku, Belgicku, Holandsku, Česku či Rakúsku. „Poctivou prácou, kvalitnými produktami a serióznym prístupom k zákazníkom, sme sa vypracovali na najväčšieho výrobcu rakiev na Slovensku. Keď to spätne hodnotím, bolo náročné udržať sa v tomto biznise,“ tvrdí Kamil Kubik. Jeho spoločnosť polovicu produkcie vyrába pre domáci trh, zvyšok exportuje do zahraničia.

Inšpiráciu čerpajú aj v zahraničí

V súčasnosti má firma KUBIK v ponuke 45 druhov truhliel, na výstave Slovak Funeral 2012 predstavila zhruba polovicu z celkovej produkcie. Majiteľ firmy

KUBIK oceňuje výbornú možnosť predstaviť na výstave vlastnú výrobnú produkciu a trendy v danej oblasti. Záujem klientov podľa neho naďalej smeruje k truhlám z topoľového a dubového dreva, ale aj z materiálu MDF. „Pred časom sme boli vystavovať na podobnej výstave v Paríži i v Českej republike, odkiaľ čerpáme inšpiráciu. Teší nás, že na tomto veľtrhu sme mohli osloviť klientov i potenciálnych obchodných partnerov v najväčšom stánku, čo sa týka počtu metrov štvorcových,“ dodáva Kamil Kubik.

Vychytené značky na trhu

Na Slovensku prevláda z katolíckych dôvodov pochovávanie do zeme oproti kremácii (v pomere 70:30), kým v susednom Česku je to presne naopak. Medzi najznámejšie truhly firmy KUBIK patria napríklad značky Kubik 99, Excluzív, Dunaj, alebo najnovšie modely truhliel Turiec a Vincent. Ako ďalej majiteľ spresňuje, pracujú u nich výborní dizajnéri i programátori, čím získavajú veľký náskok pred konkurenciou. „Výrobca truhliel, ktorý

chce byť lídrom na trhu, musí vedieť ponúknuť široký sortiment majstrovsky spracovaných produktov, byť flexibilný v plnení požiadaviek klientov, nebať sa zavádzania noviniek a rokmi si získať dobré meno.“

Nemalý náskok pred konkurenciou

Dobrym príkladom flexibility firmy KUBIK je napríklad výroba šesťhranných truhliel, ktoré zaviedli ako prví na Slovensku. V rámci dopytu po rakvách s prírodnými svetlými farbami čiastočne upustili od tmavých farieb. Majiteľ spoločnosti priznáva, že požiadavky na truhly sa rôznia od regiónu k regiónu. Kým napríklad na východe našej krajiny prevláda dopyt po dubových

rakvách, inde naďalej pozostávajú uprednostňujú topoľové truhly. „Našou konkurenčnou výhodou je špecializácia oproti sériovej výrobe, ktorá dodnes prevláda u viacerých výrobcov rakiev. Keď k nám príde zákazník s konkrétnou požiadavkou, na 99 % ju vieme o pár hodín zrealizovať vďaka moderným technologickým zariadeniam, ktorými disponujeme a tímu pracovníkov, zaoberajúcich sa dizajnom a vývojom,“ prezrádza tajomstvo svojho úspechu Kamil Kubik.

S nárokmi klientov rastie i firma

Aktuálnou výzvou, s ktorou sa firma KUBIK musí popasovať, je požiadavka belgického klienta na čisto ekologickú drevenú truhlu bez kovových spojov. Nepochybujú o tom, že to zvládnu, hoci to nebude jednoduché. Kamil Kubik totiž verí, že vďaka zvýšeným nárokom klientov na kvalitu a flexibilitu ich firma nestagnuje, ale naopak, priamoúmerne rastie a vyvíja sa dopredu. V súčasnosti sa môžu pochváliť zhruba 60 odberateľmi zo Slovenska i zo zahraničia. „Profesionálny prístup je pre nás prioritou, rovnako nešetříme ani na najmodernejšej výrobní technológii. Práve preto sme do nej nedávno investovali nemalé finančné prostriedky. Je to dôležité pre našu konkurencieschopnosť a udržanie si pevného postavenia na trhu v snahe zlepšovať našu produkciu vedúcu k dôstojnej rozlúčke so zosnulým.“

Pozitívne príklady priťahujú

Ako na záver majiteľ firmy priznáva, ocenenie získané na výstave Slovak Funeral 2012 si vážia. Motiváciu neustále na sebe pracovať majú aj po 20-tich rokoch tvrdej práce. „Stojí pred nami viacero výziev, napríklad chceme už budúci rok predstaviť klientom náš nový model z ekologického materiálu. Nie je to len moje ocenenie, ale aj mojej rodiny, zamestnancov, spolupracovníkov i obchodných partnerov, ktorých si vysoko vážim. Môj úspech je zároveň aj ich úspechom.“

Rozhovor pripravila Zuzana Voštenáková
fotografie Pavel ondera

Celá expozícia firmy "KUBIK", sa niesla v duchu ekológie, aj preto sa jej dostalo toľko pozornosti ako z radov odbornej a laickej verejnosti, tak z radov konkurencie a organizátorov veľtrhu. O príjemnú atmosféru sa staral po zvukovej stránke i známy moderátor.

Len málokoho napadne pri pohľade na viazanú kyticu, vypichovanú ikebanu či veniec s rezanými kvetmi, že sa díva na živé kvety, ktoré doslova ešte pred pár hodinami pravdepodobne prešli najväčšou kvetinovou burzou sveta FloraHolland – Aalsmeer v Holandsku.

Najväčšia kvetinová burza sveta

FloraHolland je najväčší aukčný kvetinový trh s rezanými kvetmi a rastlinami na svete. Dňa 1. januára 2008 sa podarilo zaväziť projekt pod spoločným názvom FloraHolland, so sídlom v meste Aalsmeer. Ide o zlúčenie niekoľkých samostatných búrz v jeden celok. Proces trvajúci 21 rokov priniesol výsledok, ktorý pomohol holandským pestovateľom kvetov umiestňovať 90 % svojej produkcie na svetových trhoch.

FloraHolland je nezisková družstevná organizácia a jej hlavnou úlohou je ponúkať produkciu svojich členov a reagovať na dopyt kvetov na svetových trhoch. V šiestich pobočkách, pri 39 aukčných hodinách obchodníci dražia najvyššiu cenu ponúkaných produktov tzv. „Holandskou dražbou“.

Systém Holandskej dražby

Cena kvetu začína na maximálnej výške a každou sekundou klesá. Na obrovských monitoroch sú znázornené aukčné hodiny, maximálna cena daného kvetu, počet kusov na predaj, kvalita a krajina pôvodu. Reálne, v dopravníkovom páse pod monitorom vám prebehne kon tajner konkrétnych kvetov. Ako obchodník máte len pár sekúnd, aby ste zareagovali a kúpili to čo potrebujete. Na daný obchod máte maximálne 10 sekúnd. Vidíte počet kusov na predaj, vidíte maximálnu cenu, ale dlhším čakáním (hovoríme o sekundách) riskujete. Neviete, koľko vašich konkurentov práve nakupuje a ak zaváhate, daná produkcia je pre konkrétny deň skúpená.

Aj keď pozorovaním aukčných siení spoza skla sa vám zdá, že ide o pohodový nákup a predaj – opak je pravdou. Počas šiestich pracovných dní, v priebehu 39 aukčných hodín prebehne burzou 125 tisíc obchodných transakcií. Denný predaj predstavuje cca 12 až 20 miliónov kusov kvetov, bytových rastlín, trvaliek a letničiek. Burzou tak ročne prejde mierne nad štyri bilióny kusov kvetov a rastlín s ročným obrátom vyše 4 miliardy eur.

Prevádzková doba burzy je každý pracovný deň od 6:00 do 11:00 h. V uvedenom čase musí byť celá produkcia ocenená a do večerných hodín vyexpedovaná k zákazníkom do celého sveta. Od 7:00 do 11:00 h je povolený vstup pre verejnosť, ktorý stojí 5 eur. Máte tak jedinečnú možnosť pozorovať pohyb tovaru podľa reakcií burzových maklérov.

FloraHolland

Aalsmeer

Burza v číslach

Mesto Aalsmeer sa nachádza 13 km juhozápadne od hlavného mesta Amsterdam a je predelené najväčším európskym letiskom Schiphol.

Ide o stredne veľké mesto, ktoré žije burzou FloraHolland, a tak celý ten priemysel okolo produkcie a distribúcie kvetov je sústredený do čo najbližšieho okolia, dostupného pre všetkých pestovateľov a producentov kvetov.

Zásada pri tovaroch podliehajúcich rýchlej skaze je, že burzové centrá musia byť v logisticky dostupných lokalitách, a tak len 5 km delí druhý najväčší priemyselný objekt sveta FloraHolland od nákladných terminálov letiska Schiphol. Zdá sa to neuveriteľné, ale obchod s kvetmi prebieha v halách o rozlohe 999 000 m² (cca 65 futbalových ihrísk). Tento priemyselný komplex patrí k druhému najväčšiemu na svete. Ide o spracovateľské centrá pre distribúciu, chladiarenské zariadenia, terminály na export, administratívu. Na streche tohto objektu je parkovanie pre stovky osobných áut. 4 700 pracovníkov sa stará o plynulý chod celej burzy. Denne tak odchádza cca 2 000 kamiónov plne naložených kvetmi a rastlinami, časť z nich na letisko Schiphol, z ktorého sú nákladnými lietadlami distribuované do celého sveta.

Čas a vzdialenosti

Možno príbeh práve vašich kvetov začal pred dvoma dňami niekde v Afrike a krátko po uplynutí 48 hodín sa pozierate na krásnu kyticu, ktorej ruže pochádzajú z plantáží Afriky, Južnej Ameriky alebo Blízkeho východu a cestou k vám prešli burzou FloraHolland. Kvety vypestované v Keni, Izraeli, alebo v Ekvádore sú v stredu ráno natané, v priebehu dňa vyexportované do Holandska cez letisko Schiphol. Už večer začínajú byť umiestňované do distribučných a chladiarenských centier burzy. Vo štvrtok ráno prechádzajú Holandským aukčným ocenením. Vzápätí ich armáda pracovníkov podľa EAN kódového označenia začína triediť, aby do večera bolo opäť všetko vyexportované. Verte-neverte, v piatok ráno ich nakupujete v Bratislave, alebo rovnako v New Yorku. Slovensko je zásobované tromi centrami, a to buď priamo cez burzu FloraHolland veľkoobchodníkmi, alebo nepriamo cez menších obchodníkov burzy Flora Hungaria a Gienda kwiatowa Tychy Poland. Obe tieto burzy ponúkajú určité percento vlastných produktov (krajín Maďarska a Poľska), ale rovnako sú podľa sezóny zásobované burzou FloraHolland.

Domáci pestovatelia

Talent sa holandským obchodníkom nijako nedá uprieť. Čísla, ktoré predstavuje burza FloraHolland sú úplne ohromujúce, či je to už počet predaných kvetov, počet zamestnancov, dopravná logistika alebo rozloha objektu. Celá táto oblasť okolo Amsterdamu predstavuje obrovský rozmer pestovania kvetov pre komerčné použitie. Zamestnanci na tisícoch pracovných pozíciách každý deň v roku vynakladajú maximálne úsilie, aby ostatný svet mohol mať kedykoľvek u svojho predajcu presne to, čo práve potrebuje: ruže, karafiáty, gerbery, ľalie, tulipány, narcisy, gladioly a všetky ostatné kvety, ktoré si len dokáže vaša myseľ predstaviť.

Ďalších 160 fotografií z denného priebehu burzy a 10 krátkych videí nájdete v kolónke - Navštívili sme - na www.lauk.sk
Text a fotografie Peter Kicoš, Žilina

Tretou z ocenených firiem na výstave Slovak Funeral 2012 sa stala spoločnosť TOPA. Jej majiteľ Tomáš Stríž vo výstavnom stánku ponúkal spomienkové smútočné predmety zo skla i krištáľov, ktoré môžete nosiť po milovaných zosnulých ako prívesok, alebo si ich uložiť doma ako peknú spomienkovú dekoráciu.

Tretie miesto za hodnotenie expozície Slovak Funeral 2012

Šperk ako spomienka na pozostalých

„Ponúkame pre záujemcov z radov pohrebníctiev možnosť, ako naložiť s pozostatkami zosnulých. Dať si z popola mŕtveho vyrobiť na pamiatku šperk či dekoráciu, je určite dôstojnou spomienkou pre pozostalých,“ tvrdí Tomáš Stríž. Je výhradným dodávateľom týchto originálnych spomienkových predmetov pre Slovensko a prvýkrát sa týmto spôsobom prezentoval na výstave

tohto typu. „Spomienkové predmety predávame u nás už druhý rok, neskôr by sme sa radi zamerali aj na Maďarsko. Pozorujeme nemalý záujem zo strany klientov i majiteľov pohrebných služieb, ktorí chcú spestriť svoj sortiment ponúkaného tovaru. Od januára budúceho roka navyše rozbiehame novinku – internetový obchod.“

Trendom budúcnosti sú ekologické urny

V stánku firmy TOPA mohli milovníci šetrného prístupu k prírode vidieť aj ekologickú urnu, ktorá je vyrobená z obnoviteľných zdrojov. „Špeciálna zmes polymérov zabezpečí jej rozloženie v zemi. Do nej sa nasype popol zosnulého, vloží sa strom či krík, ktorý sa zasype zeminou a pozostalí ho môžu zasadiť do záhrady. Vždy ide o taký druh stromu či kríka, ktorý sa uchyť v našich domácich podmienkach. Takpovediac, z popola vám vyrastie „živá spomienka“ na milovaného zosnulého,“ objasňuje nám Tomáš Stríž. Práve v ekologických urnách vidí majiteľ budúcnosť a rád by niekedy vytvoril cintorín, ktorý by sa líšil od ostatných cintorínov tým, že by tam neboli hroby, ale živé zelené stromy a kríky, čiže stromový háj. Každý strom by bol označený tabuľkou, na pamiatku a počesť koho je vysadený.

Stála prítomnosť blízkeho aj po smrti

Novinkou v spomienkových predmetoch je napríklad aj prívesok, ktorého súčasťou môže byť popol z domáceho zvieratka. V zahraničí sú takéto prívesky už bežným doplnkom a milou spomienkou na chvíle s ním prežité. Pre tých čo uprednostňujú kostrový hrob vymysleli vo

firme TOPA zatavenie vlasov do krištáľu s vygravírovanou fotkou a s ľubovoľným textom. Ponúkajú taktiež zlaté prívesky, ktoré majú uzatvárací mechanizmus a do vnútra sa dá dať popol alebo vlasy. „Verím, že tento dekoratívny spôsob uchovávanie spomienkových pamiatok po zosnulých má budúcnosť,“ uzatvára Tomáš Stríž. (zv)

Skvelý nápad so sklenenými urnami

V stánku firmy TOPA sme objavili aj majiteľa firmy NAOMY ART GLASS Dalibora Nováka, ktorý sa v Českej republike ako vyštudovaný sklár venuje výrobe originálnych smútočných predmetov a drží krok so svetovými trendmi vo výrobe sklenených urien. Prepojením materiálu ako je sklo s ľudským popolom vnáša do príbytkov pozostalých príjemnú a dôstojnú pietnu atmosféru.

Zaujímalo nás preto, ako si Dalibor Novák spomína na svoje podnikateľské začiatky.

„Bolo to v roku 1999, keď som skončil strednú sklársku priemyselnú školu v Novém Boru pod vedením akademického sochára Pavla Wernera a rozhodol som sa podnikáť. Vymyslel som sklenené urny so zaujímavým dizajnom a začal som ich predávať. Podnikateľské začiatky boli náročné, rýchlo som skrachoval, pretože som si neurobil žiaden prieskum trhu a chýbali mi obchodné zručnosti. Odišiel som do zahraničia, kde som sa naučil anglicky a začal som sledovať trendy v pohrebných službách. Po návrate domov som sa zamestnal v istej firme ako obchodný manažér, aby som získal potrebné skúsenosti. Po piatich rokoch praxe som sa vrátil k pôvodnej myšlienke výroby spomienkových predmetov a úspech sa dostavil.“ Navštívil v tom čase množstvo pohrebných služieb a ponúkal im svoje služby. To bol zlom v jeho podnikaní – od roku 2006 urny aj pamiatkové šperky začal distribuovať v Českej republike a exportoval ich aj do krajín Európskej únie.

Netradičný efekt skla a popola

Pamiatkové sklo je alternatívou klasickej urny na ľudský popol. Ľudský popol má navyše podľa Dalibora Nováka tú vlastnosť, že v skle na seba naviaže kyslík a v sklárskej peci získava takmer bielu až striebornú farbu. „Tá potom v kombinácii s čírym sklom vytvára veľmi zaujímavý a netradičný efekt,“ objasňuje nám. Zamestnáva vo firme fúkačov skla, ktorí podľa jeho kreatívnych návrhov tvoria umelecké sklenené urny i pamiatkové predmety. „Predpokladám, že záujem o tieto pietne predmety bude narastať. Ľudia chcú mať niečo osobného doma na pamiatku po svojom blízkom zosnulom. Aj preto som sa rozhodol spolupracovať s firmou Topa a po doterajších skúsenostiach môžem povedať, že o naše výrobky je nemalý záujem.“

Najväčší záujem je o dizajn srdca

Každý rok vytvárajú vo firme NAOMY ART GLASS novú kolekciu. „V začiatkoch podnikania sme dost podcenili dizajn srdca, ktorý sme tento rok zakomponovali do ponuky. Práve o predmety s dizajnom srdca je obrovský záujem, napríklad aj v kombinácii s 24-karátovým zlatom,“ konštatuje Dalibor Novák. Hoci má v hlave množstvo nápadov, ktoré by chcel preniesť do ponuky pre klientov, nerád by zatiaľ prezrádzal viac. „Predpokladám však, že v budúcnosti budú pribúdať krematóriá pre domáce zvieratá, takže budú pribúdať aj pamätne predmety zvieracích miláčikov.“ (zv)

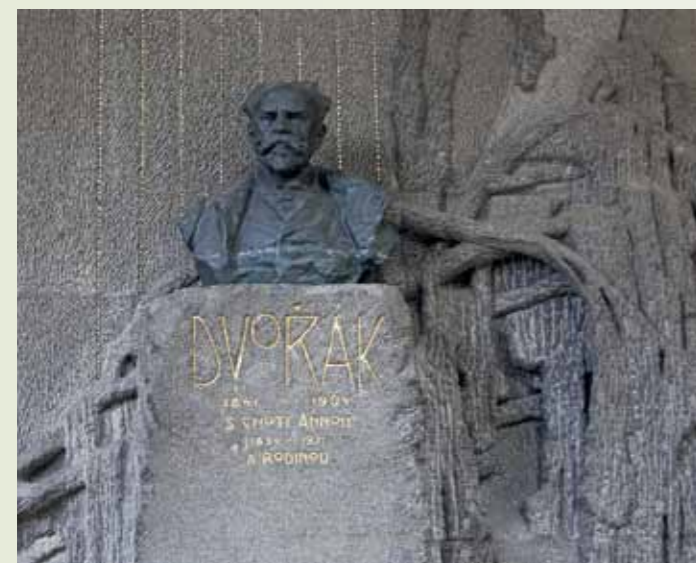

Vieme, kde sú pochovaní českí umelci. Boli sme sa pozrieť na cintorín Vyšehrad v Prahe, kde našli miesto posledného odpočinku viaceré známe osobnosti českého národa. Absolvujte s nami prehliadku vo VIP cintoríne s odborným výkladom Mgr. Václava Potočka zo spolku Svatobor, ktorý sa stará o český Slavín.

VIP cintorín Praha

Národný cintorín **Vyšehrad** vznikol po roku 1860, kedy sa v Českom kráľovstve začal rozvíjať národný život. O jeho zriadenie sa postaral pokrokový kňaz z vyšehradskej kapituly Václav Štulc, ktorý chcel, aby sa Vyšehrad vrátil do čias dávnej slávy, keď tu boli korunovaní králi a kniežatá. Samotné pohrebisko však vzniklo až po tom, čo historik František Palacký

Antonín Dvořák (*8. september 1841, Nelahozeves – †1. máj 1904, Praha) mal vybudovaný pomník až v roku 1910. Vtedy v architektúre panoval sloh secesie a aj preto architekt prepojal kov s pieskovcom tak, aby naznačil smútočnú vrbu a harfu. Na jeho hrobe sa denne vystrieda niekoľko výprav, najčastejšie Japonci, ktorí cestujú do Prahy preto, aby videli pomník jedného z najvýznamnejších hudobných skladateľov všetkých dob a zároveň najhranejšieho českého skladateľa.

na začiatku roku 1862 založil podporný spolok pre spisovateľov a literátov – spolok Svatobor. „Jednou z hlavných úloh tohto spolku bolo pripomínať pamiatku zaslužilých osobností. F. Palacký si predstavoval, že vznikne nejaká spoločná hrobka ako v iných krajinách, kde majú rôzne panteóny. To sa však uskutočnilo až po jeho smrti. V roku 1890 na cintoríne, ktorý bol obostavaný arkádami s hrobkami, vznikla veľká hrobka, ktorá sa nazýva Slavín. Podľa nej sa všeobecne celému pohrebisku hovorí Slavín“, vysvetľuje Mgr. Václav Potoček s tým, že architektúra pamätníka je ukázkou toho, ako si predstavovali vtedajší architekti pochovávanie najslávnejších ľudí v 20. storočí.

Spoločná hrobka

Slavín so spoločnou hrobkou stavali v období od roku 1889 až do roku 1893. Prvý pohreb však bol až v roku 1901, kedy tu bol pochovaný básnik Július Zeyer. V spoločnej hrobke sa dnes nachádza 55 osobností. Sú to výhradne autority z oblasti kultúry a vedy, žiadny verejný činiteľ či predstaviteľ cirkevného života. Posledné miesto odpočinku tu napríklad našiel sochár Jozef Václav Myslbek, od ktorého je socha svätého Václava na Václavskom námestí, ale aj maliar Vojtech Hynais, autor veľkej opony v Národnom divadle v Prahe. Nájdete tu speváčku Emu Destinnovou, architekta Jaroslava Fragnera, ale aj známych literátov, spisovateľov, básnikov a predstaviteľov výtvarného umenia či hudby. V spoločnej hrobke je 44 menších hrobiek. Každá z nich je zapečatená žulovou doskou s údajmi o osobe. Výnimkou sú dve hrobky, na ktorých je viac

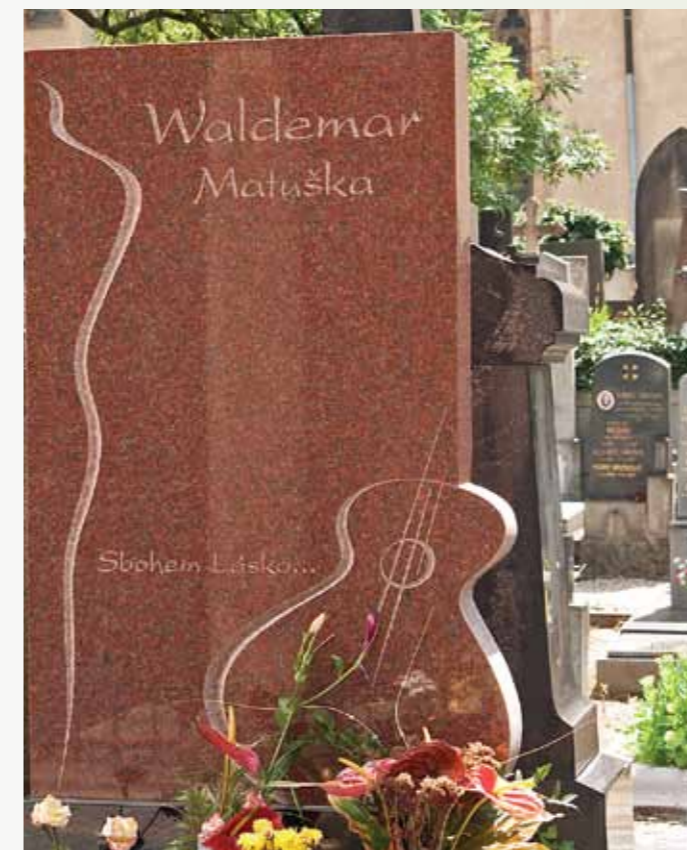
mien, nakoľko sa v nich začali ukladať urny. Ako posledný bol v Slavíne pochovaný v roku 1996 dirigent Rafael Kubelík, pretože tu ležal jeho otec huslista Ján Kubelík a rodina si priała, aby boli obaja spolu. Odvtedy tu v roku 2006 dodatočne pribudli v truhličke telesné ostatky Oskara Nedbala. Tento výnimočný dirigent a dlhoročný riaditeľ Slovenského národného divadla si v roku 1930 vzal život v Záhrebe a v roku 2006 bol prevezený do vlasti.

Jedno voľné miesto

Napriek tomu, že dnes sa už do spoločnej hrobky nepochováva, stále je tu jedno voľné miesto. Mnohí špekulujú o tom, kto by v ňom mohol nájsť posledné miesto odpočinku. „Musí prísť nejaká zvláštna udalosť, aby sa toto miesto ešte zaplnilo. Spoločná hrobka je historicky uzatvorená kapitola 20. storočia, pretože dnes si významní ľudia želajú byť pochovávaní so svojou rodinou v spoločnej hrobke. Tu sú sami bez manželky a detí“, uviedol Mgr. Václav Potoček o Slavíne, ktorý dal meno celému cintorínu.

Cintorín slávnych

Pohrebisko slávnych na Vyšehrade vznikalo od roku 1860 až do roku 1899, kedy získalo svoju podobu po tom, čo sa okolo kostola povedľa vtedajšieho malého cintorína uvoľňovali jednotlivé pozemky. Svojím rozsahom je aj teraz cintorín nevelký, pretože meria len 0,8 hektára. Napriek tomu je významný tým, že na ňom našlo miesto posledného odpočinku veľa slávnych

Waldemar Matuška (*2. júl 1932, Košice – †30. máj 2009, Miami, Florida, USA) bol spevák a herec, jeden z najpopulárnejších československých spevákov 60. a 70. rokov.

Mgr. Václav Potoček vysvetľuje

ľudí, alebo ľudí významných pre spoločnosť. V Prahe sú aj iné cintoríny, kde sú pochovaní slávni ľudia (napríklad Olšanské cintoríny či Vinohradský cintorín, ale to sú rozľahlé miesta, zatiaľ čo pohrebisko na Vyšehrade prejdete za pol hodinky. Nehovoriac o tom, že stojí na mieste, ktoré má dávnu povosť, a preto je tak vyhľadávaný. Cintorín nie je len pohrebiskom významných ľudí, ale je zároveň aj oddychovým miestom a galériou výtvarných umení. „Môžete si tu všimnúť diela významných sochárov, ako napríklad sochu Anjela smrti od Bohumila Kafku, ktorý tiež postavil najväčšiu jazdeckú sochu v Európe, sochu Jána Žižku na Vítkove. Sú tu diela sochára Stanislava Suchardu, ktorý vytvoril veľký pomník Františka Palackého na nábreží Vltavy v Prahe“, hovorí Mgr. Václav Potoček s tým, že na cintoríne boli pôvodne pochovaní aj mnísi redemptoristi, ale keďže rád nemá ďalších príslušníkov, tak hrob si pre seba zobrali ďalej mníšky.

Rozhovor viedol PaedDr. PhDr. Marcel Lincényi, PhD., fotografie Pavel Ondera

Spolok **SVATOBOR** bol založený v roku 1862 „na podporu českých spisovateľov a na oslavu ich pamiatky.“ Bolo to v čase politického uvoľnenia po páde absolutistickej vlády rakúskeho ministra vnútra Alexandra Bacha (1859), za ktorého boli po porážke revolúcie 1848 potlačované všetky prejavy českého národného obrodzenia. Vtedy sa v celej krajine rodila z vlasteneckého nadšenia spolková činnosť. Napríklad, v Prahe vznikla Beseda mešťanská, telocvičná jednota Sokol, spevácky spolok Hlahol a ďalšie. V čele zakladateľov Svatoboru bol František Palacký, historiograf Kráľovstva českého. Ideou Svatoboru bolo pomáhať českému písomníctvu, ktoré bolo najpodstatnejším prvkom vzniku a rozvoja národného obrodzenia, a to i v čase Bachovho absolutizmu.

TAJUPLNÝ CINTORÍN V PODZEMÍ

Bratislava je popri Viedni a Budapešti jednou z metro-pol, ktorá v posledných rokoch intenzívne mení svoj vzhľad. Búra, buduje, prestavuje. Staré nahrádza novým, aby dokázala držať spoločný krok s ostatnými európskymi veľkomestami. Nie každé riešenie je múdre a citlivé, pretože často neakceptuje bohatú históriu tohto mesta.

Pri dnešnej prechádzke rušným bratislavským nábrežím vás osloví osamotená dôstojná, trocha strohá a tajuplná stavba. Je známa ako Memoriál Chatama Sofera.

Pred viac ako tristo rokmi pretekali vody Dunaja v širokom koryte cez vtedajší Pressburg. Už niekoľko desaťročí bolo dopriate aj židovskej komunite zdieľať pokojný život obyvateľov korunovačného mesta. Prichádzali na svet, rodili sa i umierali. V Mestskom archíve sa zachovala žiadosť zástupcov židovskej komunity o pozemok na založenie cintorína neďaleko geta. Roku 1640 prenajal gróf Pálffy židovskej náboženskej obci pozemok medzi Dunajom a Hradným bralom, a neskôr súhlasil aj s jeho odkúpením. Po založení Pohrebneho bratstva Chevra Kadiša bola v roku 1694 kúpa pozemku zapísaná aj do bratislavskej pozemkovej knihy. Presný dátum prvého pohrebu nepoznáme, ale najstarší zachovaný náhrobný kameň pochádzal z roku 1670. Neskôršie udalosti potvrdili, že keď po sto rokoch už plocha cintorína nestačila, prekryli ju v rokoch 1810 a 1825 návozom zeminy (pretože podľa židovských tradícií mŕtvych nemožno exhumovať, ani rušiť staré hroby). Hroby boli vrstvené v dvoch, miestami až v troch horizontoch a keď ani to nestačilo, cintorín roku 1846 prestali používať na pochovávanie. V tom čase sa na cintoríne nachádzalo asi 6 000 hrobov.

Uprostred cintorína sa týčil hrob najslávnejšieho židovského duchovného vodcu svojej doby, frankfurtského rodáka Mosche Schreibera, zvaného Chatam Sofer (1762 – 1839).

Cintoríny sú kamennou kronikou, matrikou, učebnicou histórie i literárnym pamätníkom. Bratislavský židovský cintorín bol nerušeným miestom posledného odpočinku do roku 1942. Odvtedy ho čakal obzvlášť pohnutý osud. Možno každý z vás by vedel vyrozprávať dojemný príbeh ktoréhosi židovského cintorína, veď dvadsiate storočie bolo aj nesmierne krutou dobou pre Židov i pre hroby ich predkov.

Vtedajšia vláda sa rozhodla vybudovať popod bratislavské Hradné bralo tunel, ktorého vyústenie a cestná komunikácia mali viesť priamo cez Starý židovský cintorín. Hrozila mu totálna likvidácia. V čase, keď Židov opäť hanlivo označovali, zbavili všetkých ľudských práv a keď už prvé transporty mierili s nimi do táborov smrti, našli sa stotoční jedinci, ktorým sa s obrovským úsilím a iste i s nemalým finančným nasadením podarilo zachrániť aspoň časť cintorína s hrobmi najvýznamnejších duchovných vodcov ortodoxného židovstva a vzácnych predstaviteľov tunajšej náboženskej obce.

Po zvýšení okolitého terénu v rámci regulácie koryta Dunaja, obmurovali zachovanú časť cintorína rozmerov asi 8 x 8 metrov betónovými stenami a prekryli ocelobetónovým stropom. Starý cintorín sa ocitol v podzemí, asi tri metre pod úrovňou cesty. Zachovaných zostalo dvadsaťjeden hrobov významných predstaviteľov bratislavskej židovskej ortodoxnej komunity a zopár fragmentov náhrobkov. Ostatné pozostatky z približne tisíc hrobov smeli príslušníci pohrebneho bratstva Chevra Kadiša pod dozorom rabínov uložiť do dvoch spoločných hrobov na neďaleko sa nachádzajúcom novšom ortodoxnom cintoríne. Tak, ako zmizol cintorín z povrchu mesta, zmizlo priam symbolicky aj židovské obyvateľstvo. Podľa sčítania ľudu mala bratislavská židovská komunita v roku 1940 viac ako 15 000 členov, holokaust prežilo len asi 3 500 osôb.

Pokračovanie nabadúce

CHATAM SOFER

„Tento kameň hlása domu Jakobovmu, že veľká je sláva tejto tumbky, sláva Izraela naplní túto tumbu, lebo sa v nej nachádza hrob muža Hospodinovho. Ona je miestom jeho odpočinku a jeho meno je väčšie ako ostatných, koruna krásy Pressburgu a nádhera jeho pokolení.“
(nápis na náhrobnom kameni Chatama Sofera)

Tieto skvostné slová nachádzame v textoch na tumbke, ktorá ochraňuje miesto posledného odpočinku rabína Chatama Sofera. Svojím pôsobením rozšíril slávu „uhorského Jeruzalemu“ a cintorín v Bratislave, na ktorom ho pochovali, je do dnešných čias známym aj ďaleko za hranicami krajiny.

Chatam Sofer sa narodil 25. septembra 1762 (podľa židovského kalendára 7. Tišri 5522 vo Frankfurte nad Mohanom). Meno Chatam je akronym odvodený zo slov Chiduše Tora Moše – Mošeho komentáre Tóry, ktorých bol uznávaným autorom. Hebrejské priezvisko Sofer, nemecky Schreiber znamená v preklade pisár. Pisár Tóry. Na post bratislavského rabína sa dostal zložitou cestou v roku 1806 a vo svojej funkcii zotrval 33 rokov, až do svojej smrti 3. októbra 1839 (t. j. 25. Tišri 5600). Prvé roky svojho pôsobenia venoval predovšetkým zveľaďovaniu ješivy, ktorá sa stala jednou z najznámejších a najslávnejších v strednej Európe. Stovky študentov prichádzali študovať do Bratislavy a ako rabíni šíрили slávu ješivy po celom kontinente. Chatam Sofer sa stal uznávaným učencom a vynikajúcim znalcom Zákona. Rabíni z celej Európy prichádzali do Bratislavy, aby si vypočuli jeho rady a súdy v otázkach náboženských i svetských. Okrem vyučovania a vykonávania náboženských úkonov pôsobil aj vo funkcii „bal din“, čo znamená, že bol hlavným sudcom a predsedom zhromaždenia rabínov. Rozhodnutie tohto súdu bolo neodvolateľné. Svojim nekompromisným postojom voči akýmkoľvek inováciám, ktoré by mohli ohroziť vieru predkov, prispel nemalou mierou k zachovaniu silného židovského tradicionalizmu. Jeho dielo je nesmierne rozsiahle a všestranné. Napísal

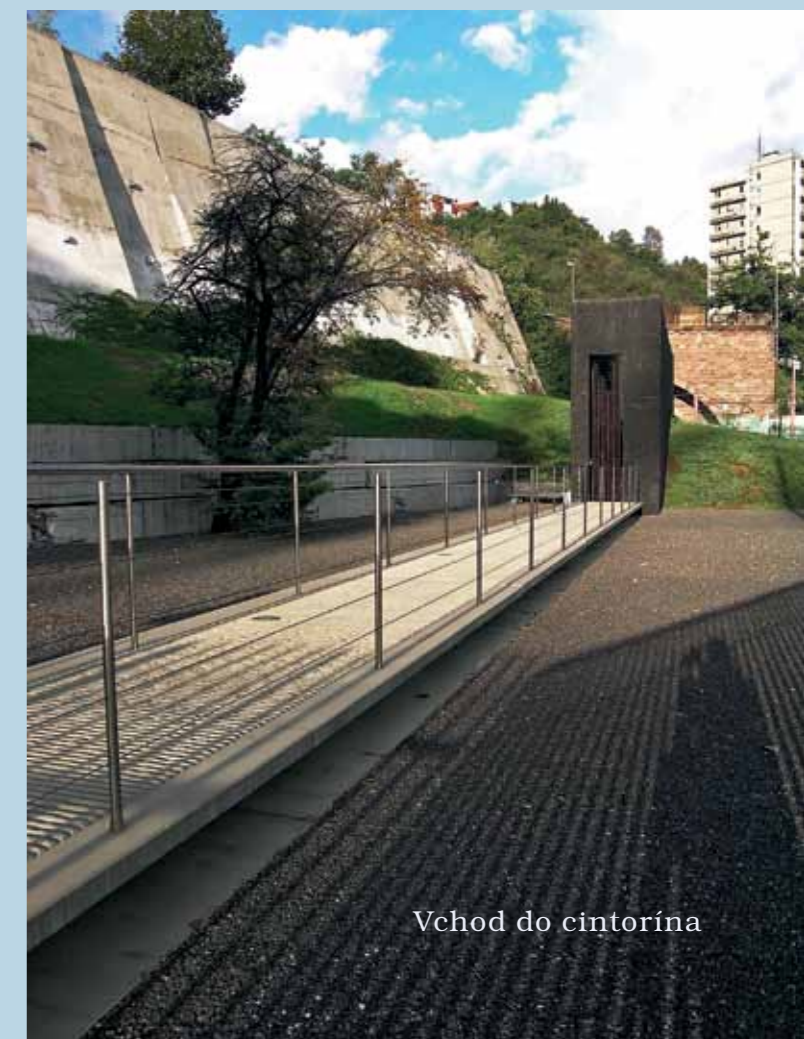
viac ako 90 prác, recenzií náboženských spisov a dobrozdání na nových rabínov. Zaujímavosťou je, že počas života Chatam Sofera boli jeho diela študované iba v rukopise a tlačou boli publikované až po jeho smrti.

Chatam Sofer okrem religióznej činnosti svoj literárny talent uplatňoval aj v písaní poézie inšpirovanej hlavne židovskými sviatkami, ktorá súborne vyšla pod názvom Širat Moše (Mošeho pieseň). Vo forme reflexií sa nám zachovalo jeho jediné autobiografické dielo Sefer Hazikaron (Pamätná kniha) z obdobia obliehania Bratislavy napoleonskými vojskami.

Vďaka jeho obrovskej vynaloženej energii bolo na bratislavskej ješive vychovaných niekoľko stoviek rabínov, vzdelancov, ktorí na svojich nových pôsobiskách v celom židovskom svete šířili ďalej myšlienky a názory Chatama Sofera a uplatnili sa na popredných postoch v oblasti duchovného, vedeckého, kultúrneho i sociálneho života. Bratislavská ješiva patrila medzi najstaršie vysoké školy pôsobiace na území Bratislavy. Jej tristoročná sláva trvala až do vzniku nacistického Slovenského štátu.

Dva roky pred smrťou napísal testament, kde okrem slov dojímavej zbožnosti a lásky k synom a dcéram deklaroval bratislavský rabínsky post ako dedičný. V roku 1839 po ťažkej chorobe zomrel 3. októbra. Rakvu zhotovili z dosák jeho prednáškovej katedry a bol pochovaný podľa židovských rituálnych predpisov v nasledujúci deň za účasti zástupu bývalých žiakov a celej bratislavskej náboženskej obce. Rozsiahly nekrológ uverejnili Pressburger Zeitung i mnohé iné noviny.

Pripravila Viera Kamenická, SNM

Vchod do cintorína

So zosnulým treba vedieť správne manipulovať

Zuzana Voštenáková

Výber z odbornej prednášky MUDr. Tibora Bokora, ktorá odznela v rámci sprievodného programu Slovak Funeral 2012. Téma: Manipulácia so zosnulými, možné riziká prenosu infekčných chorôb.

„V praxi sa často pracovníci pohrebných služieb nedostatočne chránia, nepoužívajú pracovné ochranné pomôcky, podceňujú situáciu, prípadne infekčnosť zosnulého tela. Hoci legislatíva je v tejto oblasti dostatočná, treba zmeniť myslenie ľudí a ich konanie, aby bola zabezpečená ich lepšia ochrana,“ objasňuje nám MUDr. Tibor Bokor, ktorý sa venuje obhliadkam zosnulých, výkonu pitiev a prednáša ako lektor na Akadémii vzdelávania pre uchádzačov o pridelenie licencie na vykonávanie pohrebných služieb.

Opatrnosť pri zosnulom je namieste

„V prípade, že pracovník pohrebnej služby nevie, v akom zdravotnom stave sa nachádzal zosnulý, treba s okamžitou platnosťou pristupovať k jeho telu ako k vysoko infekčnému. Vyskytujú sa aj menej zriedkavé prípady, kedy je telo zosnulého vo výrazne hnilobnom rozklade, alebo je výrazne inak zdevastované. Vtedy telo treba obvykle uložiť do patologického vaku, ktorý je určený pre transport zomrelých, alebo podozrivých na vysoko nebezpečnú nákazu. Svojím konštrukčným riešením zabraňuje úniku biologických agensov do okolia,“ spresňuje MUDr. Tibor Bokor. Následne sa vak uloží do uzatvorenej rakvy a ľudské telo sa prepraví do chladiaceho zariadenia, kde sa udržiava teplota do 5°C.

Úprava ľudských pozostatkov sa musí vykonávať v priestore vyčlenenom na tento účel. Pracovníci opäť musia byť, hovorí lekár, vybavení v súlade so súčasnými požiadavkami na osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vnútropodnikovej smernice: musia mať napríklad pracovný odev, obuv a jednorazové rukavice. „Telo zosnulého môže obsahovať rôzne chorobopodné zárodky, plyny či tekutiny, ktoré môžu ohrozovať pracovníkov pohrebnej služby a spôsobiť im napríklad ochorenia kože či iné infekčné ochorenia. Medzi najčastejšie sa vyskytujúce ochorenia, najmä medzi zdravotníckym personálom a medzi pracovníkmi pohrebnej služby, patrí napríklad tuberkulóza (TBC) či hepatitída.“

Ochorenie môže ohroziť aj živých

Tuberkulóza je infekčné ochorenie a nakaziť sa môže každý človek. Jej príčinou je tuberkulózný bacil. Prenos nákazy sa deje prevažne vzdušnou cestou, zriedkavejšie sa môže infekcia preniesť aj priamym kontaktom v danom prostredí, prípadne aj pri práci s infikovaným telom. Toto ochorenie najčastejšie postihuje pľúca, poznáme ale aj mimo pľúcne formy TBC. V prevencii je dôležité dodržiavať základné pravidlá hygieny.

Hepatitída, vírusové ochorenie pečene, vyvoláva jej zápal a poškodzuje ju. Najrozšírenejšími sú hepatitída A,

B a C. „Pracovníci pohrebných služieb nie vždy v dostatočnej miere používajú pracovné ochranné pomôcky pri manipulácii s telom zosnulého, ktoré by mohli zabrániť prípadnej infekcii. Veľmi nepríjemné sú najmä poranenia vznikajúce z dôvodu manipulácie s hnilobným rozkladom tela zosnulého. V prípadoch nákazy infekčným ochorením sa treba pripraviť na dlhodobú liečbu,“ spresňuje MUDr. Tibor Bokor.

Manipulácia s telom zosnulého

Prevádzkovanie pohrebnej služby podľa zákona zahŕňa počiatočnú starostlivosť o ľudské pozostatky, ich úpravu a ukladanie do rakvy, prepravu, prenos rakvy a pochovanie. „Každá pohrebná služba predtým, ako začne svoju činnosť vykonávať, musí zostaviť prevádzkový poriadok, ktorý sa predkladá na schválenie príslušnému Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva. V rámci neho sú stanovené aj základné hygienické normy, ktoré musia pracovníci pohrebníctva dodržiavať. Ide o používanie pracovných ochranných pomôcok a pravidelnú dezinfekciu priestorov určených na manipuláciu so zosnulým. Taktiež musí byť vykonávaná pravidelná dezinfekcia pohrebných vozidiel,“ konštatuje lekár. Z pohľadu epidemiologického a hygienického je podstatné, aby pracovníci dezinfekčné prostriedky striedali, nakoľko **baktérie majú tú vlastnosť, že sa vedú prostrediu po určitom čase prispôbiť.**

Špeciálne opatrenia v prípade potreby

Telá zosnulých, ktoré sú výrazne hnilobne zmenené, de- vastačne poranené, alebo mali rôzne infekčné ochorenia, sa musia pochovávať v uzatvorenej rakve bez možnosti fyzickej rozlúčky s telom zosnulého. „Pokiaľ zosnulý trpel niektorým extrémne infekčným ochorením, zdravotnícke zariadenie je povinné nahlásiť to regionálnemu úradu verejného zdravotníctva, ktorý takéto prípady eviduje. V prípade úmrtia pacienta vydáva určité obmedzenia pre spôsob vykonania pohrebu. Môže napríklad nariadiť, aby telo zosnulého bolo uzatvorené v cínovej rakve, ktorá sa následne vloží do rakvy drevenej,“ uzatvára MUDr. Tibor Bokor. Toto opatrenie slúži tiež na ochranu pozostalých, pričom posledná rozlúčka so zosnulým v takýchto prípadoch prebieha pri uzatvorenej rakve.

poďakovanie

Za spoločnosť AUTO M + V s. r. o. by sme radi touto cestou poďakovali všetkým návštevníkom prvého veľtrhu z oblasti pohrebníctva na Slovensku - Slovak Funeral 2012. Veľmi si vážime toho, že ste si s nami v dnešnej toľko uponáhľanej dobe našli čas a prišli si pozrieť novinky z nášho odboru.

Veľké poďakovanie patrí predovšetkým Slovenskej asociácii pohrebných a kremačných služieb a Trenčianskemu výstavisku EXPO CENTER a. s. za dokonalú prípravu a realizáciu takto výnimočnej akcie.

moderné vnímanie tradície

Špecializujeme sa na špeciálne prestavby vozidiel.

V oblasti pohrebníctva sme jednotkou na slovenskom trhu.

prestavba pohrebných vozidiel
aplikácia do všetkých karosárskych verzií
individuálny prístup
moderný design
variabilná výbava pre jednu až štyri rakvy
montáž prepravného chladienia
zápis prestavby do technického preukazu

Spoločnosť AUTO M + V bola založená v roku 2004 so špecializáciou na špeciálne prestavby vozidiel. Väčšina špeciálne prestavaných vozidiel je exportovaná do krajín EÚ, najmä na nemecký trh. Práve náročnosť a dôraz na kvalitu u európskych zákazníkov sa stala motorom, ktorý posunul v priebehu rokov spoločnosť AUTO M + V na predné pozície firmiem EÚ so špecializáciou na prestavby pohrebných vozidiel. Časť produkcie je predávaná nielen v Českej republike, ale tiež exportovaná na slovenský trh so špeciálnymi vozidlami.

AUTO M+V
moderní centrum
prestavby motorových vozidel

www.automv.cz

Slovenská asociácia pohrebných a kremačných služieb

Pohrebná služba Senec - Nádaský

Sedemnást tisícové mestečko Senec sa nachádza blízko hlavného mesta. Práve tu sídli člen našej asociácie, Ladislav Nádaský, ktorý v tomto roku bilancuje svoje dvadsaťročné pôsobenie v pohrebníctve. Bývalý televízny opravár sa po rokoch socializmu nebál začať od nuly a vybral si oblasť, ktorá nie je ľuďom najmilšia. Štátny podnik Pohrebných služieb tak prešiel do súkromných rúk.

Ako spomínate na svoje začiatky?

Keď som prvýkrát prišiel ako nový vlastník do starej prevádzky, zamestnanci ma vítali s obavami. Domnievali sa, že ich všetkých prepustím a dosadím na ich miesta svojich ľudí. Skutočne som vtedy počul zvuk, ako keď padá kameň zo srdca. Bolo to v tých okamihoch, kedy som ich uistil, že o svoju prácu neprídem. Odvtedy prešlo samozrejme veľa času a okrem jednej pracovníčky sa personál zmenil. Zamestnanci väčšinou odchádzali s vidinou lepšieho miesta. Posledný prípad bol iný, zamestnanci odišli zo dňa na deň a založili si vlastné pohrebné služby. Získať za nich náhradu behom 24 hodín bol ťažký oriešok, ale rozlúskol som ho a firma bežala a beží bez problémov ďalej.

Bolo ťažké získať oprávnenie na výkon tohto povolania, ktoré sa dá smelo nazvať poslaním?

Pred dvadsiatimi rokmi, podobne ako teraz, bolo potrebné urobiť skúšky odbornej spôsobilosti. Spomínam si, že sme na výuku chodili pol roka a až potom sme mohli zložiť záverečnú skúšku. Keď sa dnes obzerám po niektorých novovzniknutých službách, ktoré takéto oprávnenie získali doslova zo dňa na deň, napadá mi jediné slovo, korupcia. Som členom asociácie, ktorá práve v tomto období rieši zavedenie výuky pre nových žiadateľov na takej úrovni, akú si to naša profesia vyžaduje. Dúfam, že i týmto krokom sa prinavrátia vážnosť a dôstojnosť nášmu poslaniu.

Nie je tajomstvom, že spravujete aj cintorín. Máte veľa neplatičov?

Situácia je podobná ako v iných mestách. Pravdou je, že v menšom mestečku ľudia viac dbajú o miesta posledného odpočinku svojich drahých, ale aj tak je ešte dosť takých, ktorým buď finančná situácia, ľahostajnosť alebo vzdialenosť po presťahovaní sa bráni dať veci do poriadku. Verím, že situácia sa zlepši a nebudeme musieť pristupovať k tak nepopulárnemu kroku, akým je rušenie hrobového miesta z dôvodu neuhradenia nájmu, ktoré je mimochodom v Senci oveľa nižšie ako napr. v Bratislave.

Sídlite v novučičkej budove, je to vaša jediná prevádzka?

Mesto Senec sa v rámci svojich právomocí pred tromi rokmi rozhodlo starú, vyše 40-ročnú budovu zrekonštruovať a urobiť dôstojné miesto pre rozlúčky so svojimi občanmi. Moja pohrebná služba dnes sídli v týchto priestoroch, ktoré sú súčasťou vynovenej budovy, s mestom mám zmluvu o prenájme.

Poskytujete služby v nepretržitom režime?

Samozrejme, inak to v tomto povolaní ani nejde. Máme 24-hodinovú pohotovosť a okrem nej vieme zabezpečiť všetko, čo je dnes európskym štandardom. Zákazník vybaví všetko na jednom mieste. Dbáme o dôstojné a šetrné zaobchádzanie s telami zosnulých. Naši zamestnanci sú zvlášť školení pre styk s príbuznými. Etika a pieta je u nás na prvom mieste. Ako pre člena SAPaKS sú pre mňa tieto podmienky záväzné.

Na záver sa ešte opýtam, aké sú vaše plány do budúcnosti?

Keď sa obzriem dozadu, vidím kus práce, ktorú ohodnotili najmä spokojní klienti, ktorí sa pri týchto smutných životných udalostiach k nám vracajú. Tak isto môžem len pozitívne hodnotiť náš postoj k behu tejto doby, kedy technika a vybavenie, novinky v obore napredujú a my s nimi držíme krok. Nasledovateľa vidím v jednom z mojich synov, ktorý, ak príde čas, prevezme náš rodinný podnik a iste ho povedie úspešne ďalej.

KARSOL
MODERN & CREATIV

Pastorok Peter, Cintorínska 3
937 01 Želiezovce
tel.: +421 905 665 502
p.s.pastorok@zoznam.sk

Predaj vysoko-kvalitných truhiel Sales of High-Quality Coffins

Naša firma má na Slovensku svoje pevné miesto. Potvrdilo sa to aj počas medzinárodnej výstavy Slovak Funeral 2012, kde sme patrili medzi najúspešnejších vystavovateľov. Chceme poďakovať organizátorom za možnosť prezentovať sa na tomto veľtrhu a zároveň tiež vysloviť poďakovanie všetkým našim partnerom, návštevníkom a záujemcom, ktorí nás poctili svojou prítomnosťou v našich výstavných priestoroch. Sme presvedčení, že takáto forma prezentácie bola veľmi potrebná a v budúcnosti sa pri týchto príležitostiach budeme radi opäť stretávať.

Najväčší a súčasne najmenší cintorín

Na rozlohe 33,60 árov
je pochovaných 8 662 osôb

Severovýchodne od okresného mesta Stropkov sa nachádza obec Veľkrop. V minulosti bola obec súčasťou stropkovského panstva a prvé doklady o dedine pochádzajú z listiny kráľa Žigmunda z roku 1408. Zaujímavým fenoménom v obci Veľkrop je vojnový cintorín. Ostatné vojnové cintoríny v jeho okolí sú z hľadiska počtu pochovaných obetí skôr menšie. Na spomínanom cintoríne vo Veľkrope by malo byť pochovaných 8 662 obetí. A vďaka tomuto číslu by z neho bol najväčší vojnový cintorín z prvej svetovej vojny na severovýchodnom Slovensku. Pre obrovský počet obetí často vzbudzoval tento cintorín nedôveru, dokonca bola spochybňovaná aj jeho existencia.

Cintorín je umiestnený približne 800 metrov juhovýchodne od obce Veľkrop. Je v tvare veľkého obdĺžnika so stranami 48 a 70 metrov s rozlohou 3 360 metrov štvorcových. Z náčrtu sa dá viditeľne vyčítať množstvo masových hrobov, kde niektoré majú úctyhodné rozmery.

V medzivojnovom období mala cintorín na starosti žandárska stanica Malá Polana, neskôr stanica Stropkov. Pozemok pre cintorín daroval bývalý vlastník. Čo sa týka počtov, tak na cintoríne by sa malo nachádzať 127 hrobov. Z toho by tam malo byť 55 jednotlivých hrobov a 72 hromadných šachiet. Tento údaj súhlasí s počtom hrobov na archívnom náčrte. História vzniku cintorína začína v období prvej svetovej vojny. Cintorín začal vznikáť postupne po skončení bojov. Je výsledkom niekoľkých etáp exhumovania hrobov z okolia a čistenia bývalého bojiska. Zdrvivujúci je počet pozostatkov na cintoríne, pričom samotná zložka o cintoríne poskytuje iba zlomky informácií. Tieto nedostatočné archívne zložky znemožňujú

Na cintoríne pracovali dobrovoľníci z Klubu vojenskej histórie Beskydy, Zväzu vojakov Slovenska, Klubu Humenné, ale aj zahraničné partnerské organizácie z Poľska, Maďarska i Českej republiky.

jednoznačne potvrdiť všetky čísla o cintoríne, ale na druhej strane potvrdzujú, že cintorín bez akýchkoľvek pochybností existoval.

Ďalšie archívne dokumenty, ako aj náčrt dokazujú, že tento cintorín postavili profesionálne armádne jednotky, ktorých hlavnou úlohou bola výstavba vojnových cintorínov a všetky práce s tým spojené. Podľa dôkazov tam pracovalo niektoré kriegsgräber komando. Z roku 1916 sa zachovali zlomky z exhumáčnych prác v dostupnej archívnej zložke. V tom istom roku, v období od septembra do októbra bolo v okolí Veľkropu exhumovaných 72 hrobov a pozostatky obetí boli prenesené na cintorín pri obci Veľkrop. Presný počet exhumovaných obetí bol 131. Pôvodné hroby sa nachádzali napr. na kóte 336 severozápadne od Varechoviec, medzi Veľkropom a Solníkom, južne od obce Makovce, na kóte 450 pri Veľkrope, západne od spomínanej kóty a pod. Sú to ale iba zlomky z celkového počtu, no dokazujú systematické exhumáčne práce už v období vojny, a to na pomerne širokom priestore.

História cintorína nekončí obdobím prvej svetovej vojny. Ďalšie exhumácie prebiehali aj v medzivojnovom období. V roku 1924 boli pod odborným dohľadom miestnych žandárov exhumované obeť z pôvodných hrobov nad obcou Makovce a boli prenesené na cintorín vo Veľkrope. Exhumovaných bolo spolu 17 obetí. V obci Solník sa tiež uskutočnil presun troch obetí na cintorín vo Veľkrope. Udialo sa tak v roku 1933. Dokonca aj z obce Breznička boli exhumované obeť na tento cintorín, o čom nasvedčujú dokumenty zemskeho vojenského veliteľstva.

Žiaľ, je veľmi málo údajov o obetiach na tomto cintoríne. Je známa identita desiatich vojakov, z čoho boli všetci príslušníkmi rakúsko-uhorskej armády. Väčšina z nich slúžila v 39. pešom pluku. Drvivá väčšina z celkového počtu obetí na tomto cintoríne by mali byť neznámi ruskí vojaci. Presnejšie údaje sa momentálne nedajú získať,

ale historici venujúci sa vojnovým cintorínom pátrajú po ďalších dokumentoch v archívoch aj v zahraničí, ako napr. Rakúsku, Rusku a pod., keďže väčšina pochovaných by mala byť práve tejto národnosti. Z archívnych zdrojov je síce nepodložený, ale novší údaj o počte exhumovaných na vojenskom cintoríne vo Veľkrope z roku 1923 v počte 10 700. Ale je to len číslo v archívnej zložke. S týmto cintorínom sa spája veľa nezodpovedaných otázok, preto je história najväčšieho vojnového cintorína vo Veľkrope veľkou záhadou.

Aj keď je cintorín vo Veľkrope veľkým fenoménom, dlhé roky chátral, a to sa podpísalo na jeho stave. V poslednom období sa začali rekonštrukcie, ale taký veľký a zanedbaný cintorín nie je jednoduché vyčistiť. Práce na tak širokej lokalite by si vyžadovali i veľkorysý rozpočet. Na druhej strane má cintorín impozantnú polohu na svahu nad dedinou. Je tu pochovaných viac ako 80 % všetkých obetí prvej svetovej vojny v okrese Stropkov.

Po rekonštrukcii by mohol byť vojnový cintorín dominantou obce i okresu. Preto sa dobrovoľníci pustili do ťažkého boja so zanedbaným cintorínom. Pracujú na ňom od júla 2010. Na cintoríne sa vystriedali dobrovoľníci z Klubu vojenskej histórie Beskydy, Zväzu vojakov Slovenska, Klubu Humenné, ale aj zahraničné partnerské organizácie z Poľska, Maďarska i Českej republiky. Urobilo sa tam obrovské množstvo práce, ale pred nimi je ešte dlhý kus cesty. Dobrovoľníci musia bojovať s počasím, či s veľkými horúčavami v júlových a augustových dňoch, alebo s nepriazňou jesenného počasia v novembri. Ani to ich neodrádza od rekonštrukcií, opráv a ťažkých prác, aby obec Veľkrop mala v budúcnosti vo svojom katastri jednu z najdôležitejších vojensko-historických pamiatok na Slovensku.

Pripravila redaktorka Helena Schusterová
v spolupráci s PhDr. Radoslavom Turíkom
foto PhDr. Radoslav Turík

Vizia cintorína, pohrebnej architektúry budúcnosti

Aká je vizia cintorína, pohrebnej architektúry budúcnosti? Aké druhy priestoru, objektov a tvarov môžu vlastne predstavovať cintoríny? Ako vidia svetoví architekti ideálny cintorín budúcnosti? Jednoznačnou odpoveďou na tieto otázky sú futuristické návrhy cintorínov, pohrebnej architektúry budúcnosti, ktoré sú kolážou lokálneho a globálneho, štandardného a špecifického, reálneho a imaginárneho.

Futuristický návrh vertikálneho cintorína

Autormi futuristického návrhu vertikálneho cintorína pre Paríž sú francúzi Fillette Romaric a Chandrasegar Velmourougane. Svoju víziu cintorína, pohrebnej architektúry budúcnosti prvýkrát prezentovali na medzinárodnej súťaži Scyscraper Competition 2011.

Myšlienka

Zvýšená urbanizácia miest a exponenciálny nárast ich populácie, ponechali len veľmi málo plôch pre štruktúry, ktoré neprispievajú k mestskému životu a ekonomike. Predovšetkým Paríž má veľmi málo plôch určených pre cintoríny. Hroby sú preto každých desať rokov „recyklované“, aby poskytli priestor pre nové. To spôsobilo, že tisíce nebožtíkov nemá viac miesta svojho posledného odpočinku. Pozostatky príbuzných, priateľov, známych v tom okamihu upadnú do zabudnutia. Podľa autorov je spomienka na mŕtvych súčasťou našej ľudskosti, cintorín je symbolickým miestom, ktoré by malo mať svoje právoplatné miesto v meste. Keďže priestor určený pre cintoríny dosiahol nasýtenie, najst miesto posledného odpočinku, je čoraz ťažšie. Spoločenstvo mŕtvych sa však neustále zväčšuje. Nový vertikálny rozmer cintorína prezentovaný v danom návrhu, je podľa autorov riešením, ktoré ušetrí priestor a zároveň udrží cintorín vo vnútri Paríža. Zosnulí by tak spočinuli na mieste, kde žili, blízko pri ľuďoch, ktorí ich milovali. Svojou koncepciou

chce návrh evokovať prirodzenosť smrti v živote človeka a sprístupniť cintorín širokej verejnosti.

Inšpirácia

Vertikálny cintorín pre Paríž je symbolom spomienky na mŕtvych. Jediný pohľad z domu, kancelárie alebo ulice poskytne ľuďom dojatie a uchová spojenie medzi pozostalými a zosnulými, medzi živými a mŕtvymi.

Kompozícia

Kompozícia návrhu jasne odráža neustále narastajúce priestorové aj estetické požiadavky na novo vznikajúce cintoríny. Hlavným kompozičným princípom je vertikálna línia celej hmoty objektu. Stavba pôsobí kompaktno, je tvarovo jasne definovaná. Jedinečnosť projektu je umocnená zaujímavým riešením fasády, ktorá je zjednotená motívom pružných drevených výstupkov. V celkovom kompozičnom výraze objektu, tak dominuje jeho objem, výška a riešenie fasády.

Funkcia

Vychádzajúc zo štúdie výkresových podkladov môžeme povedať, že sa jedná o návrh mrakodrapu s jedným vstupným podlažím, pätnástimi strednými, sedemdesiatimi piatimi vrchnými a dvadsiatimi spodnými podlažiami. Celkovo má objekt 91 nadzemných podlaží a 20 podzemných podlaží. Na prvom nadzemnom podlaží sa nachádzajú vstupné priestory. V návrhu je toto podlažie z vonku obrastené viničom a brečtanom, typickými rastlinami parížskych cintorínov. Na stredných podlažiach sú priestory, ktoré slúžia pohrebným a pietnym aktivitám. V ďalších nadzemných podlažiach objektu sú situované urnové miesta. Posledné podlažie vrcholí vyhlídkovou terasou, z ktorej môžu pozostalý roztrúsiť popol svojich zosnulých nad mesto. V podzemných podlažiach sa nachádzajú priestory určené pre hrobové miesta.

Stavbe dominuje obrovský vertikálny svetlík, ktorý poskytuje prirodzené svetlo. Okolo svetlíka sa tiahne špirálovitá rampa, ktorá vytvára cestičku popri hroboch a vedie až na vrchol s úžasným výhľadom na Paríž. Budova má kruhový pôdorys. Základná časť pôdorysu je rovnaká. Urnové miesta sú usporiadané lúčovito po obvode budovy. Každý hrob má svoju pamätnú plaketu a na vonkajšej fasáde prislúchajúci pružný drevený výstupok. Tieto výstupky svojim kolísaním vo vetre proklamujú prítomnosť zosnulých. Zároveň poskytujú priestor pre biodiverzitu. Obzvlášť vtáky, ktoré žijú v mestách a na cintorínoch, ako napríklad holuby, vrabce a vrany. V tomto vertikálnom cintoríne môžu nájsť miesto posledného odpočinku tisíce nebožtíkov. Tento fascinujúci mrakodrap predstavuje

obrovský cintorín. Ambíciou autorov však bolo posunúť túto myšlienku ešte ďalej a integrovať do objektu aj ďalšie mestotvorné funkcie. Návrh okrem priestorov na urnové jednotky, hrobové jednotky, priestorov pre pohrebné a pietne aktivity a komunikácií počíta tiež s vyhlídkovou terasou a reštauráciou. Vertikálny cintorín pre Paríž možno tak prezentovať nielen ako cintorín, ale aj ako mestské kultúrne centrum. Budova zhromažďuje rodinných príslušníkov, priateľov a návštevníkov. Vzhľadom na svoju výšku môže cintorín slúžiť aj ako orientačný bod.

Konštrukcia

Po preštudovaní grafických materiálov chápeme návrh z konštrukčného hľadiska ako stavbu tvorenú železobetónovou monolitickou konštrukciou, z vonkajšej strany „obalenou“ pružnými drevenými výstupkami. Nosný systém je kombinovaný /stĺpový a stenový/. Časť nosného systému tvorí šesť obrovských železobetónových stĺpov usporiadaných okolo svetlíka, prechádzajúcich cez všetky podlažia tohto mrakodrapu. Vertikálne komunikácie predstavujú dva železobetónové hranolové priestory výťahových šacht a železobetónová špirálovitá rampa tiahnuca sa po celej výške mrakodrapu až na jeho vrchol. Návrh má v celku veľkorysý pôdorysné riešenie, vysoko účelné a zároveň veľmi pôsobivé. Presvetlenie stavby totiž zabezpečuje obrovský svetlík tiahnuci sa stredom takmer celej

stavby od šestnásteho podlažia, pokračujúc cez celú os komplexu až do najvyššieho podlažia.

Technológia

Každý hrob má svoju spomienkovú plaketu, ktorá v sebe integruje prístroj, ktorý zobrazuje obrázky aj správy a odkazy týkajúce sa spomienok na zosnulého. Návrh vertikálneho cintorína pre Paríž sa obdivuhodne vysporiadal s problémom nedostatku plôch určených pre pochovávanie aj s trendom modernej architektúry stavania mrakodrapov. Je to projekt cintorína, ktorý rastie v rytme mesta, ktoré si uctí mŕtvych hľadaním miesta, kde by mohli spočinúť. Návrh sa snaží o prepojenie človeka, architektúry a smrti. Projekt vertikálneho cintorína pre Paríž je jedinečným premostením minulosti, súčasnosti a budúcnosti. Pričom v návrhu cítiť jednotu ako vo formálnom, tak aj v obsahovom vyjadrení. Mrakodrap ako útočisko pre hroby zosnulých je dnes futuristickým riešením pre mesto Paríž, ale aj pre ďalšie mestá, ktoré majú nedostatok plôch ponechaných pre pozostatky nebožtíkov. Tento futuristický návrh nám však môže poslúžiť ako inšpirácia. Možno, že podobný model by mohol v budúcnosti zaistiť mŕtvym v mestských zónach pokojný odpočinok. Čo ak práve tento návrh nie je iba experimentom, ale aj predvídajúcou víziou budúcnosti?

Pripravila Mária Bednáriková
zo stránok www.evolo.us

Tvorba webstránok na kľúč

- ▶ Redakčný systém
- ▶ Audit stránok
- ▶ Intranetové aplikácie
- ▶ Online marketing

www.aglo.sk

Pohrebárske humoresky

Prednosť v jazde má ...

Začínali dlhé zimné večery, tak ako teraz, a veľa aktivít sa v tomto čase veru nedalo robiť. Ani ja a ani Jozífek tieto dlhé zimné večery nemáme v láske, a to je vlastne jediné, v čom sa ako šéf a zamestnanec zhodneme.

Treba vedieť, že Jozífek mal v živote dva ciele. Prvý – vyhrať už konečne súťaž kariet v mariáši a druhý – vždy byť stredobodom pozornosti. To druhé bolo jednoduchšie ako prvé, lebo v kartách mu to nijako nešlo, aj keď sa veľmi snažil. Kartové súťaže sa odohrávajú väčšinou v hospodách, pri pohároch piva alebo borovičky. A vtedy sa sálou ozývajú vety ako: „Toš to čo robíš...kontra! Né..! Seš blbý, nebo čo?“

Po dvoch borovičkách a dvoch pivách Jozífek zistil, že je na krásnom predposlednom mieste a môže znova len snívať o kukurici, ako to prasa v chlieve, že sú vlastne na rovnakej úrovni, akurát on je na tom lepšie, pretože aspoň rozpoznáva karty a farby. S výkrikom nevole kde si v hĺbinách mysle... „toš, raz to musí prísť“, prešiel do protiútoka a po veľkom glgu piva začal: „To bili krásne časy, keď sme vyťahovali rakvu spod autobusu,“ zaznelo zadymenou sálou. Slovíčko „rakva“ spôsobila, že hospoda okamžite stíchla a oči prítomných sa zamerali na jedného z novodobých bratov Grimmovcov, rozprávačov rozprávok pre deti...

Jozífek v jemnom stave opilosti spustil svoj monológ o nevydarenom pohrebe, ktorý sa konal v roku pána 80-tého minulého storočia, ešte za totáča. „Panečku to vám bila zima ako na Sibíry... mínus niekoľko... já už ani nevým keho sme pochovávali, ale toš rakva nám spadla počas sprievodu na cintéri. Keby eném spadla“, pokračoval Jozífek v monológu, „ona potvora sjela po kopci ako sánky rovno na cestu pred autobus!“

Smiech v sále nedal na seba dlho čakať, no Jozífek sa nechal vyviešť z miery a pokračoval: „No lidičky, čo vám povím, šofér autobusu s vytreščenými očami brzdil jak o život a rakva s neboštíkem se zastavila akurátne pred kolesem autobusu.“

„Kecáš!“ zneli výkriky neveriacich Tomášov z druhej strany hospody. „Toš čo bych kecál,“ ohradzoval sa Jozífek

vehementne. „Eném sa zeptaj Pištabáčiho, ten ci poví, veď tam bili aj príslušníci VÉBé, a šofér autobusu dostal na mieste ešte aj pokutu!“

Slovo pokuta zrejme podráždilo niektorých prítomných a z monológu sa odrazu stal dialóg medzi okolitým podnapitým obecnstvom. „Hospodský! Toš ještě jedno pivo a borovičku,“ kričal Jozífek z rohu sály.

„A to za čo dostal pokutu?“ zneli výkriky spoza stolov. Jozífek si zvlažil hrdlo čerstvo prineseným pivom, utrel si penu z fúzov a pokračoval: „Toš to víte né? Bila tam akurátne križovatka a ten blbec nedal prednosť rakve pričádzajúcej zprava!“

Sálou sa rozoznel neveriteľný smiech, pričom hospodskému spadlo čapované pivo na zem. „Toš to ešte nic nebilo!“ pokračoval Jozífek. „Bili to fúl noví policajty, eném včera došli ze školy,“ tvrdil Jozífek so smrteľne vážnou tvárou. „Hodinu rekognoskovali terén, potom konštatovali smrť zosnulého. Až pak sme mohli pokračovať v pohrebe, panečku to bila šou!“ ukončil Jozífek svoju prednášku o starých dobrých časoch.

Chlapi ešte chvíľu diskutovali, čo keby miesto križovatky bol kruhový objazd a čo keby to a keby tamto...

Jozífek bol spokojný, karty síce nevyhral, čo nebolo nič nového, ale to hlavné je, že bol opäť stredobodom pozornosti a odchádzal z „hospúdky“ ako hrdina večera.

Ladislav Stríž

Ak sa aj vo vašom okolí stala príhoda súvisiaca s pohrebníctvom, ktorá môže vzbudiť úsmev na tvári, neváhajte a zašlite nám ju do redakcie. Uverejnené príspevky honorujeme.

SO SMRŤOU TREBA VEDIET TROCHU KOKETOVAŤ

Úlohu moderátora slávnostného otvorenia výstavy prijal slovenský herec a krstný otec časopisu Slovenské pohrebníctvo Ivan Vojtek Tuli mladší. Nedalo nám to a oslovili sme ho na krátky rozhovor. Čo očakával od výstavy? Zamýšľa sa nad smrťou a obáva sa jej? S optimizmom a otvorenosťou jemu vlastnou nám odpovedal.

Stáli ste pri zrode nášho magazínu Slovenské pohrebníctvo a krstili ste ho. S akým pocitom ste išli na túto výstavu ako krstný otec?

Ja som už takpovediac „zabývaný“ v tomto pohrebnom segmente. Tým, že sa každý človek narodí na tento svet, je vlastne v budúcnosti odsúdený na smrť. Medzi životom a smrťou však zvyčajne prežívame krásny život. Pre mňa je krásne byť súčasťou projektu, ktorý bol donedávna v týchto zemepisných šírkach veľmi tabuizovaný. O smrti nikto nechcel hovoriť. Aj dnes, každý, kto vidí pohrebné auto, prežehná sa. Ale veď telo je len obal, podstatná je naša duša. Je úžasným posolstvom na svete ukázať to ľuďom a otvoriť im oči. Z tohto sveta by sme mali odchádzať dôstojne a práve o tom je aj táto výstava.

V úvode výstavy ste predniesli veľmi pekný prejav, pripravovali ste si ho dlhšie?

Môj prejav vyplynul sám z celej tej dôstojnej atmosféry, ktorá tu vládne. Lebo, keď sa na prejav pripravujem dlhšie, tak to spravidla vždy vypáli inak, ako to bolo myslené. Slová by mali vychádzať z našej duše, ktorá sa nachádza v ľudskom obale, zo srdca i z celého vnútra. Len tak slová nevyznievajú ako príliš naučené.

Odkedy ste krstný otec časopisu, zamýšľate sa v živote viac nad smrťou než zvyčajne?

Určite áno. Niektorí si smrť nepripúšťajú až do posledného výdychu, iní zas nad ňou uvažujú od mladosti. To je veľmi individuálne. Hoci, nikto z nás nie je pripravený na smrť. Ani dokonca vtedy, keď trpí napríklad vážnou chorobou. Chuť žiť a pud sebazáchovy stojí nad všetkým. Ja stále hovorím: majme chuť žiť a vôľu žiť dnes, kým sme zdraví. Trošku s ňou treba koketovať a laškovať, trochu možno aj odľahčene, aby to nebol až taký prudký „sek“.

Bojíte sa tej poslednej chvíle, alebo ste s ňou zmierený?

Nie, neobávam sa toho. Môj tато umrel tak, že zobudil mamu o pol štvrtej ráno a povedal jej: Poď, ešte si dám cigaretu a chcem ti niečo po... a už vetu nedokončil. Padol a bolo po ňom.

Dobrá smrť si treba zaslúžiť. Ja by som chcel umrieť ako on... Alebo, som trošku náročnejší, chcel by som umrieť na javisku. Bola by v tom istá symbolika.

Pripravila Zuzana Voštenáková

Črepinky z výstavy

Soňa Horvátová, Pohrebničníctvo Parte, Prievidza

Na prvý ročník medzinárodnej výstavy pohrebných a kremačných služieb sme dostali pozvánku. Pôsobíme tiež v danej oblasti. Chceli sme sa zoznámiť s výrobou rakiev a príslušenstva, pozrieť si kremačné

pece, chladiace, prepravné a manipulačné zariadenia, ako aj hygienickú technológiu. Zaujímali nás novinky v danej oblasti, aj to, čo by nám mohlo uľahčiť prácu, aby posledná rozlúčka so zosnulými bola dôstojná.

Ján Sojka, Pohrebničníctvo MEMORIA, Sered

Zaujímajú ma trendy v oblasti pohrebných služieb, preto sme sa chceli inšpirovať práve na tejto výstave. Zatiaľ som len v prvom pavilóne, ale plánujem si to prejsť celé. Rád by som sa dozvedel viac o nových

technológiách pri poskytovaní pohrebných služieb a zaujíma ma aj aktuálna ponuka rakiev, ktoré by sme mohli ponúknuť našim zákazníkom. Poobzerám sa aj po chladiacich a mraziacich boxoch. Je možné, že tu nadvižem aj ďalšiu obchodnú spoluprácu, ktorá mi pomôže v podnikaní a skvalitní naše služby.

Mária Kolesárová, Pohrebná služba Memoria, Trebišov

Pricestovala som z východného Slovenska, konkrétne z Trebišova, práve kvôli prvému ročníku tejto medzinárodnej výstavy. Už dvadsať rokov podnikám v pohrebnej službe, ktorú

vybudoval ešte môj manžel Ján Kolesár v roku 1992. Po jeho úmrtí som prebrala starostlivosť o celú firmu. Som veľmi zvedavá na širokú ponuku vystavovateľov v jednotlivých stánkoch, ktoré si postupne prejdem, i na bohatý program, ktorý pre nás organizátori pripravili.

Dvaja návštevníci zo Žiliny

Nepracujeme v pohrebničníctve. Prišli sme sa oboznámiť s ponukou vystavovateľov a službami pohrebných firiem. Chceme si pozrieť, čo je nové v pohrebničníctve, aká je ponuka, aké sú nové trendy. Zaujali nás rôzne štandardné i nadštandardné truhly, nespočetné množstvo variácií v závislosti od použitých ozdôb, farieb, madiel, okrasných líst i čalúnenia. Taktiež evidencia hrobových miest elektronicky nás oslovila, ideme ju v podobnom duchu zrealizovať.

Fotokeramika - kamenárstvo

Aká bola Vaša cesta ku keramike? Vedeli by ste nám priblížiť krátku históriu Vašej firmy?

„Ku keramike som sa dostal pred 15 rokmi ako radový kamenár. Neskôr som si so spoločníkom založil vlastnú firmu, ktorá bola spočiatku len kamenárska, a potom sme ju rozšírili o fotokeramiku. V budúcnosti chcem firmu zveriť môjmu synovi, ktorý tento rok končí školu v odbore kamenár.“

Ako prebieha proces výroby fotokeramického výrobku?

„Pracujeme s pravým porcelánom, ktorý dovážame z Talianska a Srbska v rôznych rozmeroch. Celý proces výroby fotokeramiky začína fotografiou, ktorú prinesie zákazník v papierovej alebo elektronickej podobe. Kvalita fotografie je rozhodujúca. My ju spracujeme, čo znamená že ju obalíme fóliou, aby bola krytá pred nepriaznivými vplyvmi počasia, potom sa výroba presúva do dielne, kde sa vypalujú rôzne formy, podľa požiadaviek zákazníka a neskôr sa pridáva upravená fotografia. Po tomto procese je pripravená na export.“

V akých cenách sa pohybujú Vaše výrobky? Aká je záruka na Váš tovar?

„Cena závisí od rôznych kritérií, ako je veľkosť výrobku, či farby fotografie a materiál. Ponúkame rôznu škálu veľkostí a tvarov od 6 x 8 cm až 50 x 70 cm. K samotnej cene, pohybuje sa v rozmedzí 30 až do 500 €. Záruka vyplýva zo zákona, ale výrobky by mali vydržať pri dobrých podmienkach aj 30 rokov.“

Kde všade expandujete so svojimi výrobkami? Zameriavate sa len na Slovenskú republiku alebo aj na zahraničie?

„Zameriavam sa na Slovensko a Českú republiku. U nás nie je taká populárna fotokeramika ako napríklad v Srbsku, kde je fotografia na každom pomníku.“

A čo vravíte na túto výstavu? Splnila Vaše očakávania?

„Ja sa zúčastňujem všetkých kamenárskych výstav. Som vcelku prekvapený účasťou firiem a určite je to dobré pre nové kontakty. Ak budem môcť, rád sa zúčastním aj ďalšieho ročníka Slovak Funeral.“

Pripravila Zuzana Voštenáková

JADE - Záruka kvality

Ocenenie za druhé miesto na výstave Slovak Funeral 2012 si odniesla Judit Hengerics, majiteľka firmy Jade z Komárna. Ako sama tvrdí, v oblasti pohrebných služieb sa pohybuje už osem rokov.

„Začínala som pracovať ako zamestnankyňa istej firmy, neskôr ju zrušili a ja som sa rozhodla podnikáť. Dnes prevádzkujem veľkosklad pietnych výrobkov. Už v minulosti som rada pracovala s ľuďmi a oceňovala som, akým dôstojným úsilím zabezpečovali pohrebničníctva svoje služby,“ spomína si na svoje podnikateľské začiatky. Precestovala celé Slovensko, pozná pohrebné zvyklosti miestnych ľudí, vie, čo potrebujú na vykonanie smútočného obradu.

Pár rokov dozadu sa zúčastnila výstav pohrebných výrobkov vo Francúzsku, Maďarsku i Poľsku a svoje postrehy zúročila aj na prvej slovenskej výstave v Trenčíne. „Som veľmi poctená za

ocenenie kompozície pietnych výrobkov. Je to príjemná odplata za moju osemročnú prácu a za všetko, čo robím pre klientov. Budem sa tešiť aj na ďalšie ročníky výstavy,“ neskrýva dojatie Judit Hengerics.

Návštevníci výstavy sa mohli oboznámiť s časťou produkcie firmy JADE v jej stánku a obzrieť si aj aktuálnu novinku – drevenú truhlu s preskleným krytom. „Väčšinou sa pozostali stretávajú s tým, že sa rozlúčia so zosnulým pri otvorenej rakve. V tejto presklennej rakve môžu vidieť celé telo ich milovaného blízkeho človeka,“ objasňuje nám majiteľka. Už počas prvého dňa výstavy urobila Judit Hengerics zopár zaujímavých kontraktov. Klienti mali podľa nej záujem aj o ozdobné keramické urny, ktorých dekoratívny efekt ocení ne jeden pozostalý či pracovník pohrebnej služby.

Na výstave Slovak Funeral 2012 v Trenčíne sa zúčastnili aj dve poisťovne poskytujúce poisťné produkty týkajúce sa poistenia pohrebu. Kto sa nechce spoliehať iba na to, že sa oňho postarajú po smrti príbuzní, môže si dať pohreb poistiť. Obom poisťovňam sme položili po jednej z otázok.

Čo vašu poisťovňu viedlo k účasti na takejto výstave?

Odpovedá: Daniel Morvay, vedúci oddelenia riadenia predaja, Poisťovňa Slovenskej sporiteľne

Produkty našej poisťovne ponúkajú klientom poisťné krytie pre prípad smrti, dožitia sa konca poisťnej doby, respektíve následkov úrazu. Časť finančných prostriedkov vyplatených z našich produktov je použitá práve aj na služby spojené s poslednou rozlúčkou. Preto sme považovali za dôležité zúčastniť sa tohto podujatia, ktoré sa konalo prvýkrát. Uvítali sme možnosť výmeny informácií a skúseností, aby sme mohli našim klientom poskytovať v oblasti pohrebného poistenia komplexné služby a poradenstvo.

Ilustračné foto

Ako by ste túto svoju účasť a záujem návštevníkov o vaše produkty zhodnotili?

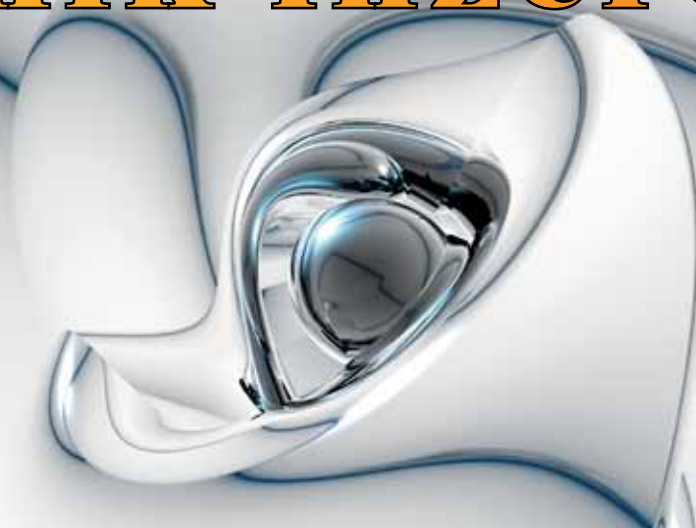
Odpovedá: Miriam Hutníková, Produktový a internetový marketing, UNIQA poisťovňa

Kontakt s odporúčaním účasti na 1. ročníku Slovak Funeral 2012 výstave pohrebných a kremačných služieb sme obdržali od nášho obchodného partnera. A keďže máme vo svojom portfóliu poistenie pohrebných nákladov v rámci celoživotného poistenia, uvedené odporúčanie obchodného partnera sme prijali a zúčastnili sme sa tejto výstavy. Našu účasť medzi výrobcami truhli, kamenárov, pohrebnými a kremačnými službami vnímame ako zaujímavú novinku pre nás i návštevníkov našej expozície.

Ilustračné foto

Cenník inzercie

Typ - umiestnenie	Rozmer	Cena
PR článok stred magazínu	2 x A4	1100 €
Druhá strana obálky	A4 spadávka	799 €
Druhá strana obálky	1/2 A4	450 €
Zadná strana obálky	A4 spadávka	999 €
Inzercia vnútorná	A4	480 €
Inzercia vnútorná	1/2 A4	260 €
Inzercia vnútorná	105 x 148 mm	130 €
Inzercia vnútorná	87 x 58 mm	65 €

Magazín Slovenské pohrebništvo

Vychádza štvrťročne, je zdarma distribuovaný cieľovým skupinám z podnikateľskej sféry, z radov občanov, ktorí sa touto problematikou zaoberajú či už v rámci svojho biznisu alebo to vyplýva z ich pracovných povinností. Ide o domovy seniorov, hospice, pohrebné služby, matriky, úrady verejného zdravotníctva, súdno - lekárske pracoviská, miestne úrady a pod. V neposlednom rade je tiež distribuovaný i širokému spektru z radu súkromných záujemcov, ktorí sa k jeho odberu prihlásili individuálne. Ďalej distribúcia smeruje aj do Maďarska, Rakúska, Česka, Nemecka a Poľska.

V prípade zadania opakovanej inzercie poskytujeme zľavu 10% na každý jeden inzerát, PR článok.

Ak sa rozhodnete zadať celé kompletne grafické spracovanie vášho inzerátu, PR článku našej redakcii, vyhradujeme si právo účtovať príplatok až do výšky 25% z celkovej ceny zadávaného inzerátu (min. 33,- €).

Podklady pre reklamu dodávajte za dodržania týchto technických podmienok:

Dokumenty vo formáte pdf, bez priložených profilov, obrázky v rozlíšení 300 dpi, vo farbe CMYK, spadávka 3mm, odsadenie orezových značiek 5mm. Podklady prijímame elektronickou poštou alebo na nosičoch DVD, CD, najneskôr 14 dní pred uzávierkou. Pre dojednanie podrobností kontaktujte redakciu. Kontakt v tiráži.

Inzercia bude zrealizovaná na základe zmluvy, ktorá obsahuje všetky podmienky pre obe strany. Poskytnuté údaje i podklady pre reklamu budú použité výhradne pre účel dohodnutý v podmienkach zmluvy. V prípade záujmu o inzerciu na portáli www.pohrebnictvo.sk, kontaktujte prosím redakciu. Kontakt v tiráži magazínu.